

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Proměny kohezní politiky EU v Belgii v letech 2007–2020

Transformation of the EU Cohesion Policy in Belgium during
the Period 2007–2020

Student: Vanesa Melicharová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student: **Vanesa Melicharová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210R004 Eurospráva
Téma: **Proměny kohezní politiky EU v Belgii v letech 2007–2020**
Transformation of the EU Cohesion Policy in Belgium during the Period
2007–2020

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Pojetí kohezní politiky v Evropské unii
3. Koncepce kohezní politiky a socioekonomická analýza Belgie
4. Realizace a hodnocení kohezní politiky EU v Belgii v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BACHTLER, J., C. MENDEZ a F. WISHLADE. *EU Cohesion Policy and European Integration*.
Dorchester (UK): Henry Ling, 2013. 322 s. ISBN 978-0-7546-7421-4.

HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK. *Kohezní politika v širších souvislostech*. Žilina: Georg, 2010. 216 s.
ISBN 978-80-89401-19-2.

McCANN, Philip. *The Regional and Urban Policy of the European Union: Cohesion, Results-Oriented
and Smart Specialisation*. Cheltenham (UK): Edward Elgar, 2015. 304 s. ISBN 978-1-78347-950-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 06.05.2016

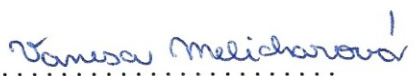
Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a ostatní materiály, z nichž jsem při přípravě práce čerpala, řádně cituji a uvádím v seznamu použité literatury. Přílohy č. 1 a 2 dané mi k dispozici jsem samostatně doplnila“

V Ostravě dne 6. května 2016

.....
Vanesa Melicharová

Poděkování

S poděkováním za odbornou pomoc, konzultace a věnovaný čas svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Lukáši Meleckému, Ph.D.

Obsah

1	Úvod	5
2	Pojetí kohezní politiky v Evropské unii.....	7
2.1	Vymezení základních pojmů v oblasti regionálního rozvoje EU.....	7
2.2	Teoretické přístupy ke kohezní politice.....	8
2.3	Vymezení kohezní politiky	8
2.4	Koncept soudržnosti.....	9
2.4.1	Národní disparity evropských zemí do roku 1950	11
2.4.2	Národní disparity evropských zemí po roce 1950.....	12
2.5	Politika soudržnosti – hra o více hráčích v cyklickém rámci	12
2.6	Vývojové mezníky kohezní politiky EU.....	15
2.6.1	Vznik Evropského fondu pro regionální rozvoj	15
2.6.2	Institucionalizace kohezní politiky EU	16
2.6.3	Strategie Evropa 2020	18
2.7	Kohezní politika EU v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020.....	19
2.7.1	Kohezní politika EU v programovacím období 2007–2013	19
2.7.2	Kohezní politika EU v programovém období 2014–2020	21
3	Koncepce kohezní politiky a socioekonomická analýza Belgie	24
3.1	Belgická cesta k federalismu.....	24
3.2	Administrativní členění Belgie	26
3.3	Situační analýza Belgie.....	30
3.3.1	Struktura belgického hospodářství	30
3.3.2	Makroekonomická situace.....	31
3.3.3	Politické problémy země	32
3.4	Kohezní politika Belgie	33
3.4.1	Institucionální uspořádání regionální politiky v Belgii.....	33
3.4.2	Kohezní politika EU v Belgii	34
3.4.3	Regionální disparity a socioekonomická nerovnováha	34
4	Realizace a hodnocení kohezní politiky EU v Belgii v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020	38
4.1	Implementace kohezní politiky EU v Belgii v programovacím období 2007–2013	38
4.1.1	Cíle kohezní politiky EU v Belgii	38
4.1.2	Investiční priority	40
4.1.3	Finanční alokace zdrojů	43

4.1.4	Realizace kohezní politiky v rámci národních operačních programů	44
4.1.5	Programy evropské územní spolupráce.....	45
4.1.6	Zhodnocení dosažených výsledků.....	46
4.2	Implementace kohezní politiky EU v Belgii v programovém období 2014–2020	47
4.2.1	Investiční priority	48
4.2.2	Finanční alokace zdrojů	50
4.2.3	Realizace kohezní politiky v rámci národních operačních programů	50
4.2.4	Programy evropské územní spolupráce.....	52
4.2.5	Zhodnocení předpokládaných výsledků.....	52
4.3	Komparace struktury a výsledků kohezní politiky EU v Belgii v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020	53
5	Závěr.....	54
	Seznam použité literatury.....	56
	Seznam zkratk	61
	Seznam tabulek, grafů a obrázků	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Evropská unie je rozmanitá hospodářská, sociální a teritoriální oblast. Pro svou heterogenní povahu se dlouhodobě potýká s disparitami mezi jednotlivými regiony. Jednou ze stěžejních politik Evropské unie a jedním z hlavních nástrojů podpory regionálního rozvoje a soudržnosti mezi regiony je kohezní politika. Ta více či méně úspěšně bojuje se strukturálními problémy napříč Evropou. Jednou ze zemí zasaženou regionálními nerovnostmi je i Belgie. Konstituční monarchie ležící v samotném centru evropských institucí se pro svou multilingvální povahu a federativní charakter země potýká s problémy na úrovni hospodářské, sociální i teritoriální soudržnosti. Je to ale právě belgická jazyková a kulturní rozmanitost, rozdílný stupeň ekonomického rozvoje, ale i nacionalistické tendence příslušníků jednotlivých jazykových společenství co dává Belgii její specifický ráz.

Cílem této bakalářské práce je podat ucelený obraz o realizaci politiky soudržnosti Evropské unie v Belgii, a to prostřednictvím komparace proměn politiky soudržnosti ve dvou po sobě jdoucích programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020.

Bakalářská práce je strukturována do tří hlavních obsahových kapitol. První obsahová kapitola je zaměřena na teoretické pojetí kohezní politiky na úrovni Evropské unie. Jsou v ní vymezeny základní pojmy týkající se regionálního rozvoje, je vysvětlen koncept soudržnosti a popsány mezníky ve vývoji politiky soudržnosti. V závěru kapitoly jsou porovnána programová období 2007–2013 a 2014–2020 z hlediska struktury a implementace kohezní politiky v Evropské unii.

Druhá obsahová kapitola se soustředí na socioekonomickou analýzu Belgie a její koncept politiky soudržnosti. Kapitola nastiňuje cestu belgického království k federativnímu uspořádání země a s tím související její administrativní uspořádání. Dále je pozornost věnována situační analýze země, konkrétně pak stavu jejích makroekonomických ukazatelů a politické situaci v zemi. V neposlední řadě druhá obsahová kapitola nabízí analýzu kohezní politiky v Belgii, ať už co týče jejího institucionálního uspořádání, tak regionálních disparit a socioekonomické nerovnováhy země.

Třetí obsahová kapitola prakticky hodnotí realizaci kohezní politiky Evropské unie v Belgii ve dvou po sobě následujících programových obdobích. Nejprve je pozornost soustředěna na programovací období 2007–2013. Analýza období je provedena na základě jeho cílů, investičních priorit, finanční alokace zdrojů, operačních programů a především díky zhodnocení dosažených výsledků kohezní politiky v tomto programovacím období. V rámci

shodných kritérií byla provedena analýza současného programového období 2014–2020 a naznačen jeho předpokládaný budoucí vývoj. Bakalářská práce je zakončena komparací struktury a výsledků politiky soudržnosti v Belgii v těchto dvou programových obdobích.

Bakalářská práce vychází převážně z anglicky psaných zdrojů vzhledem k její zahraniční tematice. Nicméně informace jsou čerpány i z české odborné literatury a oficiálních dokumentů Evropské komise a vlády Království Belgie.

2 Pojetí kohezní politiky v Evropské unii

Země Evropské unie (European Union, EU) jsou konfrontovány s velkými nerovnostmi v bohatství, které často vedou k sociálním a politickým problémům. Aby se Evropská unie vyrovnala s takovými disparitami, rozpracovala kohezní politiku. O kohezní politice jako takové se sice začalo hovořit teprve až od konce 80. let 20. století, pro jednoduchost bude ovšem v této práci stabilně používán pojem kohezní politika, neboli politika soudržnosti.

2.1 Vymezení základních pojmů v oblasti regionálního rozvoje EU

V případě kohezní politiky často dochází v odborné literatuře k záměnám, či dokonce ztotožnění s regionální nebo strukturální politikou. Rozdílnost těchto politik je však znatelná, a to především z časového i obsahového hlediska. Fojtíková a kol. (2014) uvádí základní vymezení těchto politik v kontextu vyváženého rozvoje EU.

Počátky *regionální politiky* jsou datovány k začátku 50. let 20. století do Velké Británie, konkrétně k roku 1957, kdy se díky *Římským smlouvám*¹ začala rozvíjet na nadnárodní úrovni. Cílem regionální politiky mělo být snižování hospodářských rozdílů mezi regiony. K tomuto účelu bylo využíváno fondů a jiných finančních prostředků z rozpočtu Společenství. Zprvopočátku byly tyto procesy určeny k řešení problémů na trhu práce, později se rozšířily i na strukturální problémy.

Regionální politika byla koncem 80. let 20. století integrována s částí sociální a zemědělské politiky s cílem zajistit lepší koordinaci. To dalo za vznik *strukturální politice* na úrovni Evropských společenství. K podpoře širokého spektra oblastí byly užívány strukturální fondy.

O politice hospodářské a sociální soudržnosti (zkráceně politice soudržnosti) se de facto hovoří až od podpisu *Maastrichtské smlouvy*² (1993). Tato politika je založena na principu finanční solidarity a jejím cílem je posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti mezi členskými zeměmi Evropské unie. V ideálním případě se podílí na snižování strukturálních rozdílů mezi členskými státy a regiony EU na ekonomické i životní úrovni v rovině novodobé architektury Evropské unie.

---

¹ Smlouvy zakládající Evropské hospodářské společenství (European Economic Community, EEC) a Evropské společenství pro atomovou energii (European Atomic Energy Community, Euratom).

² Tzv. Smlouva o Evropské unii.

2.2 Teoretické přístupy ke kohezní politice

Její příznivci tvrdí, že evropská kohézní politika je cement který drží strukturu Evropské unie pohromadě, bez ní by se konstrukce rozpadla (Molle, 2007). To by znamenalo, že benefity pramenící z této integrace, jako například zvýšená produktivita a následný růst blahobytu, by ustaly. Z tohoto pohledu jsou pak náklady na kohezní politiku cenou, kterou platíme za výhody integrace. Bez kohezní politiky EU by pravděpodobně došlo k nárůstu divergence mezi bohatými a chudými státy EU. Ti, kteří sdílejí tento názor, se opírají o předchozí zkušenosti, kdy kohezní politika EU byla schopna snížit rozdíly v bohatství členských zemí EU. Více než to, myslí si, že EU zlepšila efektivnost společných snah EU a členských států o dosažení koheze.

Jsou ale i jiné pohledy na kohezní politiku, některé z nich vysoce kritické. Někteří jsou toho názoru, že evropská kohezní politika je v rozporu s tím, co tvrdí a realizuje. Jiní shledávají kohezní politiku zbytečnou: dobré nastavení jiných politik vytvářející podmínky pro zdravý růst by také vedlo ke konvergenci úrovní bohatství. Další tvrdí, že kohezní politika není efektivní: přestože byla regionální politika EU ve svých počátcích velmi limitována, docházelo ke snižování disparit ve své podstatě. Následoval obrovský růst ve výdajích na kohezní politiku EU a disparity začaly růst. Zkráceně řečeno, považují kohezní politiku za ztrátu peněz. Politika soudržnosti je skutečně velice nákladná a zaujímá obří podíl na rozpočtu EU. Kdo má tedy pravdu a kdo se mýlí? Jak silné jsou argumenty jednotlivých protagonistů? Odpověď na tyto otázky není jednoduchá. Je třeba provést důkladnější šetření problémů a jejich možných řešení. Je nutné poměřit úsilí této politiky a následný efekt, který má (Molle, 2007).

2.3 Vymezení kohezní politiky

Kohezní politika je jednou z nejobtížnějších politik Evropské unie na definování a zařazení. Obzvláště, když je pojem kohezní politika často zaměňován s pojmem regionální či strukturální politika. Termín může znamenat rozdílné věci v rozdílných disciplínách, politikách a zemích. Jako základní cíl kohezní politiky lze vnímat harmonický rozvoj zemí EU redukcí rozdílů mezi regiony a snižováním zaostávání znevýhodněných regionů (Hájek, 2010).

Obecně je politika soudržnosti řazena mezi tzv. *politiky se sdílenými pravomocemi EU*³. Může být interpretována či praktikována jako mikroekonomická iniciativa (např. investiční pobídky firmám) nebo sloužit makroekonomickému účelu (např.: stabilizace jako odpověď na ekonomickou krizi) (Bachtler, 2013). Je to samostatná politika se skupinou specifických nástrojů a fondů, politika přesahující hranice jednotlivých sektorů a současně pojící hodnoty a principy EU napříč všemi politikami. Kohézní politika může být tudíž chápána jako správní nástroj pro koordinaci a integraci. Zahrnuje správu na všech úrovních - od celounijní až po místní. Charakteristickým rysem kohezní politiky je její starost o prostorové aspekty ekonomické a sociální aktivity. Kohezní politika je proto někdy chápána jako projev politiky prostorového plánování na úrovni EU. Klíčovým záměrem je přispívat k více vyváženému a udržitelnému rozvoji napříč EU.

Hlavním nástrojem používaným k urychlení rozvojových cílů kohezní politiky je vynakládání investic (v kontrastu s regulační povahou ostatních politik). Investice kohezní politiky jsou implementovány do víceletých programů a projektů cílících primárně na méně rozvinuté země a regiony EU, přesto všechny regiony mají nárok na jistou podporu. To do značné míry vyžaduje transfer prostředků od bohatších zemí a regionů k těm chudším, proto je taktéž někdy používán název *redistribuční politika*. Jakožto projev solidarity je kohezní politika oporou evropské integrace. Hraje klíčovou roli v rozšiřování a prohlubování EU neboť podporuje jednotný trh, *hospodářskou a měnovou unii* (Economic and Monetary Union, EMU) a rozšiřování o nové členy. V terminologii veřejných financí kohezní politika stojí na alokačním základu. Cílem je růst blahobytu a bohatství území a lidí v EU pomocí investičních strategií a projektů k podpoře růstu (Bachtler, 2013).

2.4 Koncept soudržnosti

Koheze, neboli soudržnost, je koncept, který byl představen v politice EU bez přesné definice. Až v průběhu času se vyvinula praktická definice. Kohezi se nyní rozumí stupeň politické a sociální tolerance k disparitám v sociálním a ekonomickém blahobytu mezi různými regiony a skupinami napříč EU (Molle, 2007).

---

³ Dříve nazývaná koordinovaná politika, Lisabonská smlouva (2007) mění formální rozložení agendy EU a přináší rozdělení kompetencí mezi EU a členské státy do tří kategorií: výlučné pravomoci, sdílené pravomoci a podpůrné, koordinační a doplňkové pravomoci.

Evropská unie čelí značným problémům se soudržností. Jedním z nich je existence obrovských disparit mezi jejími různými částmi. Tyto disparity mohou vyústit až ve zpomalení vývoje evropských projektů; jsou problémem z ekonomického, morálního i politického hlediska. EU si sama uvědomila, že nemůže fungovat ve velkém rozsahu za přítomnosti tak velkých disparit. Zavázala se proto podporovat vnitřní soudržnost.

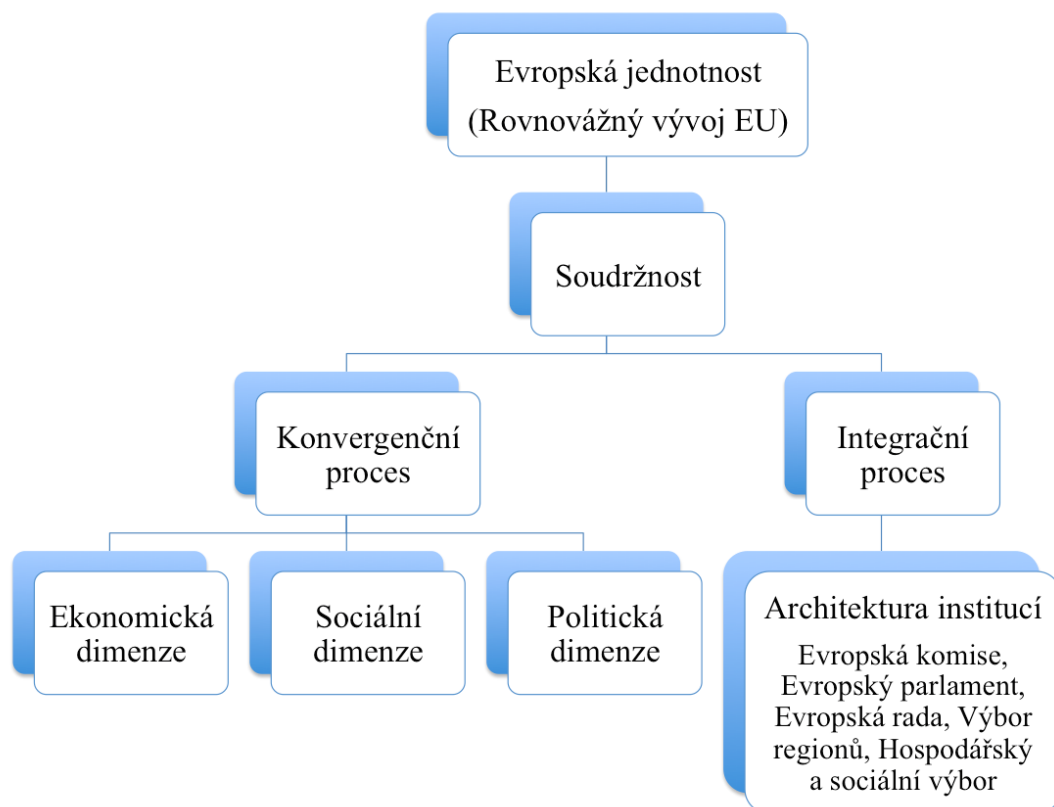
O soudržnosti se dá mluvit ve třech dimenzích: hospodářské, sociální a územní. *Hospodářská soudržnost* hodnotí ekonomickou konvergenci. Je převážně determinována faktory určující konkurenceschopnost, hlavně pak ekonomickými indikátory jako HDP na obyvatele, zaměstnanost, produktivita, struktura produkce, přímé zahraniční investice (Foreign Direct Investments, FDI) a sektory s vysokou přidanou hodnotou. Ekonomická soudržnost je vyjádřena snižováním disparit mezi úrovněmi rozvoje různých regionů a směřuje k firmám a dalším aktérům ekonomického rozvoje (odborné a další zaměstnanecké organizace) a k prostředí pro podnikání, jak uvádí Fojtíková a kol. (2014).

Sociální soudržnost není snadné pojmout, týká se však zaměstnanosti (nebo lépe řečeno nezaměstnanosti), úrovně vzdělání, efektů migrace a segregace, a aspektů sociálního vyloučení různých skupin v EU. Sociální koheze je zaměřena na osoby a domácnosti s cílem odvrátit bídu a minimalizovat nezaměstnanost.

Územní soudržnost se vztahuje k přístupu na trh a k inovacím, regionálním agregátům a k územnímu kontextu hospodářské a sociální soudržnosti. Doplnuje hospodářskou a sociální soudržnost tím, že základní cíle EU převádí do územního kontextu. Některé indikátory používané k měření teritoriálních disparit (jako přístupnost) jsou v praxi určeny lokalizací průmyslu a potažmo ekonomickou strukturou, dynamikou zaměstnanosti a úrovní blahobytu. Umožňuje vyváženou distribuci lidských aktivit v rámci území a tím zefektivňuje využívání územního potenciálu pro zvyšování konkurenceschopnosti. Poskytuje rovné příležitosti všem občanům Evropské unie bez ohledu na místo, kde žijí a pracují.

Evropská unie si uvědomila a následně integrovala všechny tři tyto dimenze do své politiky soudržnosti. Účinky, kterých bylo dosaženo díky kohezi, je třeba hodnotit z dynamického hlediska, tedy srovnáním disparit předcházejícího časového období vůči současnému. Snižování disparit (*konvergence*) pak znamená zlepšení koheze, a tedy politické a sociální tolerance, zvýšení disparit (*divergence*) naopak její zhoršení (Molle, 2007). Dynamický model pojetí soudržnosti v EU je znázorněn na obrázku 2.1.

Obr. 2.1 Dynamický model pojetí soudržnosti v Evropské unii

Zdroj: Leonardi, 2005; vlastní úprava

Jak uvádí Melecký a Staníčková (2015), soudržnost je základním politickým cílem Evropské unie, jenž je dosahován v rámci procesu socioekonomické konvergence a budování příslušných institucí na evropské úrovni. Politický význam konceptu soudržnosti je propojen s cílem dosažení rovnovážného vývoje v EU prostřednictvím transferů směřujících od států bohatších ke státům chudším. Politika soudržnosti EU je tedy politikou solidarity.

2.4.1 Národní disparity evropských zemí do roku 1950

Před dvěma tisíci lety disparity mezi bohatšími a chudšími částmi Evropy byly téměř přesným opakem toho, co známe dnes. Oblast kolem Středozemního moře byla z ekonomického, technického a kulturního hlediska považována za nejvyspělejší část Evropy. Ve středověku a v období renezanace tomu platilo stejně tak. Nicméně, ekonomické aktivity se postupem času přesunuly na sever, konkrétně do Flander, později Nizozemska a Anglie.

V období industrializace a začátkem dvacátého století se můžeme poprvé setkat s počátky regionálního rozvoje v evropských zemích. Průmyslová revoluce šla ruku v ruce s nárůstem mezinárodního obchodu. To dalo za vznik disparitám mezi evropskými státy.

Nejdůležitější postavení si zachovala Velká Británie s hrubým domácím produktem (HDP) na osobu přesahujícím průměr evropských zemí. Středně vyspělé země, jako Benelux⁴, Francie a Německo, udržovaly relativní tempo s vedoucí Velkou Británií. Středozemní země (Řecko, Itálie, Španělsko a Portugalsko) ztratily svou pozici kvůli poklesu přírodních i lidských zdrojů a špatně se vyvíjející ekonomice.

První světová válka prokázala fakt, že disparity se zvětšují s pokročilejší integrací a zmenšují, když integrace povadá. Pokles disparit v období mezi světovými válkami ukázal, že příjem na osobu se snížil v zemích více bohatých, které byly postiženy výrazněji než ostatní poklesem ekonomického cyklu a zavedením protekcionistických opatření⁵ ve spoustě zemích (Molle, 2007).

2.4.2 Národní disparity evropských zemí po roce 1950

V období po skončení druhé světové války národní soudržnost rostla a rozdíly poklesly. Rozšiřování Společenství a vznikající Evropská unie poukázaly na značné rozdíly v blahobytu. Tyto disparity již byly značné v bývalé EU 15⁶. Před koncem století příjem na osobu v nejbohatších regionech byl pětikrát vyšší než v těch nejchudších. Ne všechny regiony a státy však mají shodnou kapacitu k ovlivnění rozdílů. Existují rozdíly v dostupnosti pracovních míst. Od dob přistoupení 10 států střední a východní Evropy v roce 2004 se ještě zvýšily. Problémy s nezaměstnaností jsou často doprovázeny sociálním vyloučením. Netýká se to však jen méně vyspělých oblastí, sociální problémy mohou být velmi akutní i v městských oblastech bohatších států.

2.5 Politika soudržnosti – hra o více hráčích v cyklickém rámci

Politika je nutností k zajištění nasměrování jednotlivých procesů ke svým cílům - méně disparit a více koheze. Vytváření politiky zahrnuje ucelené použití skupiny nástrojů k ovlivnění faktorů určujících cílové proměnné.

Molle (2007) považuje za klíčové elementy politiky soudržnosti: stanovení úloh jednotlivých hráčů, definice cílů, stanovení intervenčního rámce a používaných nástrojů. Za hráče jsou nejčastěji považovány členské státy, ale i místní vlády, představitelé třetího a soukromého sektoru. Kohezní politika je tedy řízena na několika úrovních s cílem zvýšit její

---

⁴ Politicko-ekonomické společenství Belgie, Nizozemska a Lucemburska.

⁵ Ochranná opatření domácích výrobců v mezinárodním obchodu.

⁶ Evropská unie, kterou k roku 1993 tvořilo 15 států.

efektivnost. EU si stanoví několik svých cílů pro politiku koheze, v první řadě se většinou jedná o udržení úspěchu dosaženého v předchozí fázi. Další cíle už vychází z aktuálních problémů. Ke spokojenosti daňových poplatníků a zainteresovaných osob, které přispívají do kohezní politiky, je třeba zajistit její efektivnost. Proto je nutné založit adekvátní instituce a intervenční systémy, implementovat politiku do praxe a zhodnotit výsledky. Evropská unie vyplácí značné zdroje, aby vyřešila kohezní problémy. Celý tento proces může dle Molla (2007) být považován za cyklus.

První fáze: Identifikace problémů a jejich příčin

Celý politický cyklus začíná v momentě, kdy obyvatelstvo začne znepokojovat existence socioekonomického problému a chtějí po politicích, aby jej vyřešili. Prvotním krokem je tedy provedení analýzy kohezního problému. Je třeba si položit tři otázky:

1. Jak se koheze měří?
2. Zlepšila nebo zhoršila se koheze v průběhu času?
3. Jaké jsou faktory determinující disparity, potažmo kohezi?

Klíčovým slovem je zde *konvergence*. To ona je hlavním cílem kohezní politiky, pomocí ní se dá měřit vývoj a zachytit faktory, které přispívají k jejímu pozitivnímu nebo negativnímu rozvoji. Dalším důležitým pojmem je *konkurenceschopnost* a její růst. Je definována jako schopnost zemí, regionů, měst nebo sociálních skupin generovat relativně vysoký příjem a úroveň zaměstnanosti v podmínkách vnější konkurence.

Druhá fáze: Návrh řešení

Poté, co politici došli k závěru, že situace týkající se soudržnosti není uspokojivá a politická akce je nutná, je třeba zodpovědět otázky:

- Kdo je ve vedení?
- Jaké nástroje je třeba ideálně použít?
- Jak bude proces organizován?
- Kde je třeba zakročit?
- Jak měření se bude provádět?

O návrhu intervenčního systému je často rozhodnuto na úrovni ústavy, tzn. jsou částečně definovány v několika smlouvách Evropské unie. Bylo dokázáno, že národní vlády nejsou schopné dosáhnout řízené koheze na úrovni EU v dostatečné míře, proto je tato

politika v rukách EU (tzv. politika se sdílenými pravomocemi institucí EU). Hlavním nástrojem EU k zajištění koheze je finanční přerozdělování. Rozhodující roli má Rada Evropské unie, Evropská komise (dále jen Komise) se stará o management a hodnocení politiky, role regionů roste v oblasti návrhu a implementace.

Třetí fáze: Specifikace cílů a nástrojů

Podstatou této fáze je stanovení hlavních cílů a finančních nástrojů. Týká se stanovení velikosti fondů a kritérií alokace finančních zdrojů. Podstatný podíl *strukturálních fondů* (Structural Funds, SF) je věnován snižování disparit (konvergenci). Kromě konvergence má kohezní politika EU ještě další cíle, jako například prevence nárůstu nových problémů a zvýšení konkurenceschopnosti a zaměstnanosti v regionech, na které nejsou cíle politiky prvotně mířené. Dalším cílem může být zlepšení teritoriální spolupráce regionů negativně ovlivněných situací na hranicích.

Čtvrtá fáze: Realizace a dosahování výsledků

Dalším krokem je realizace v praxi pomocí konkrétních programů a projektů. To znamená výstavba silnic, školení lidí, základní principy, institucionální struktura, základní pravidla a detailní administrativní procedury. Jedním ze základních principů, na kterých stojí kohezní politika EU, je *partnerství* - tzn. úzká spolupráce úředníků EU, národních vlád a regionálních autorit na návrhu, výkonu a hodnocení programů financovaných z rozpočtu EU. Dalším principem je *programování* - stojí za konzistentním a transparentním výkonem politiky.

Samotná implementace programů není v rukách EU, ale svěřena národním vládám. Členské státy vytvářejí monitorující komise a podávají EU výroční zprávy. Kontrolní systémy a finanční management jsou klíčové pro kontrolu nakládání s penězi na odsouhlasené projekty a autorizované výdaje.

Pátá fáze: Kontrola efektivnosti a důslednosti

Evropská unie musí prokázat efektivnost svých činností na základě principu *odpovědnosti*. Kontroluje se, zda konečné výsledky odpovídají plánu, a jestli lidské a finanční zdroje byly efektivně využity. Porovnávají se jednotlivé politiky a jejich pozitivní či negativní vlivy na soudržnost.

Šestá fáze: Poučení se z minulosti a příprava do budoucna

Poslední fází cyklu je shromáždění zkušeností z období minulých a jejich využití pro budoucnost. Zkušenosti jsou relevantní i pro jiné země a oblasti integrace. Lekce z minulosti mohou ovlivnit budoucí prohlubování a rozšiřování Evropské unie.

2.6 Vývojové mezníky kohezní politiky EU

Na samotném začátku stály Římské smlouvy z roku 1957, které rozeznaly existenci regionálních problémů Společenství a slabou šanci na snížení regionálních disparit bez konkrétních nástrojů regionální politiky. Zakládající smlouvou byl vytvořen *Evropský sociální fond* (European Social Fund, ESF). Přes opakované pokusy Komise a dalších Evropských institucí stimulovat rozvoj společné regionální politiky v průběhu šedesátých let, členské státy nebyly přesvědčeny k akci (Bachtler, 2013).

2.6.1 Vznik Evropského fondu pro regionální rozvoj

Hlavní podnět k vytvoření *Evropského fondu pro regionální rozvoj* (European Regional Development Fund, ERDF) vzešel z vyjednávání o Hospodářské a měnové unii (EMU), od které se očekával nárůst regionálních disparit napříč Společenstvím, a prvního rozšíření Společenství. V roce 1969 Komise obdržela první návrh na založení ERDF jako speciálního nástroje zaměřeného na problémy divergentního rozvoje regionů Společenství, který se však zprvu nesetkal s příliš pozitivní odezvou ze strany členských států. Situace se změnila až díky vytvoření konkrétních plánů na zavedení EMU v roce 1970 a s rozšířením Společenství o Velkou Británii, Irsko a Dánsko v roce 1973. „*Byla to právě Velká Británie a Irsko, kdo pociťoval významné regionální problémy, a jejich vstup do Společenství významně posílil koalici států podporujících vytvoření ERDF. Vedle toho fungoval ERDF jako nástroj Velké Británie pro přesvědčení vlastního obyvatelstva o výhodách vstupu do Společenství*“ (Hájek a Novosák, 2010, s. 35). Dalším podnětem pro vytvoření ERDF byl záměr eliminovat dominantní postavení *Společné zemědělské politiky* (Common Agricultural Policy, CAP) v rozpočtu Společenství. Tyto paralelní nátlaky katalyzovaly členské státy k závázání se vytvořit ERDF na summitu v Paříži roku 1972.

Následovaly dva roky složitého vyjednávání zakončené oficiálním vytvořením ERDF v roce 1975. Fond byl kontrolován převážně členskými státy podle potřeb jejich vlastních regionálních politik a s omezeným zásahem Společenství. Značně omezené finanční zdroje EU dělené podle národních kvót sloužily ke spolufinancování regionálních projektů, jež byly

vybírány na základě rozhodnutí členských států. „*Evropská koordinace fungování ERDF byla v tomto období pouze přáním zastánců hlubší evropské integrace, nicméně rostoucí význam evropské úrovně se začal ukazovat v souvislosti se zavedením iniciativ Společenství v 80. letech 20. století se zaměřením na řešení problémů evropského významu*“ (Hájek a Novosák, 2010, s. 35).

Navzdory omezeným finančním zdrojům se tato základna stala milníkem pro další reformy (1979, 1984) a vytvoření nových nástrojů regionální politiky, které postupně navýšily rozpočet fondu. Reformy a nástroje poskytly plán pro radikální transformaci politiky v roce 1988.

2.6.2 Institucionalizace kohezní politiky EU

Reformy z roku 1988 byly zlomovým bodem, který rozhodl o *institucionalizaci kohezní politiky* a tento rok je považován za oficiální vznik kohezní politiky. Klíčovou politikou EU pro regionální rozvoj se kohezní politika stala v souvislosti s přijetím *Jednotného evropského aktu* (Single European Act, SEA) v roce 1987 jako první významné revize zakládajících Římských smluv. Komise v čele s novým prezidentem, Jacquesem Delorsem, si vzala za cíl transformovat to, co bylo vnímáno jako slabý transferový rozpočtový mechanismus, ve skutečný nástroj regionálního rozvoje. V kontextu rozšiřování a opětovného spuštění ekonomické integrace, SEA poprvé poskytl kohezní politice pevný smluvní základ a vedl k velkému růstu rozpočtu a současně radikální revizi struktury politiky a správního rámce, jak uvádí Bachtler (2013).

„Reforma kohezní politiky na konci 80. let 20. století však byla mnohem širší a týkala se rovněž koordinace finančních nástrojů kohezní politiky a zavedení principů koncentrace, programování a partnerství respektive potvrzení principu adicionality⁷ jako vůdčích principů jejího fungování“ (Hájek a Novosák, 2010, s. 42).

Hájek a Novosák (2010) poznamenávají, že naplňování reformy bylo de facto zahájeno v roce 1989 začátkem prvního programového období 1989–1993. Iniciativy Společenství byly v prvním programovém období zaměřeny na přeshraniční spolupráci, na ochranu životního prostředí, na rozvoj venkova a na vědu, výzkum a inovace.

---

⁷ Princip adicionality tvrdí, že evropské prostředky by neměly nahrazovat prostředky členských států, ale je doplňovat (Hájek a Novosák, 2010, s. 42).

Reforma strukturálních fondů z roku 1993 proběhla ve znamení druhé reformy smlouvy prostřednictvím Maastrichtské smlouvy, která posilování hospodářské a sociální soudržnosti zařadila (vedle vytvoření jednotného trhu a EMU) mezi cíle EU. Smlouva vylepšila důležitost regionální politiky pro ekonomickou a sociální kohezi a solidaritu mezi členskými státy. Byly provedeny opatření pro vytvoření *Kohezního fondu*⁸ na podporu rozvoje infrastruktury a makroekonomické konvergence v nejchudších členských státech (Bachtler, 2013).

V roce 1992, jako reakce na končící programové období 1989–1993, bylo požadováno nové zhodnocení strukturálních fondů. Následně došlo k přijetí úprav základních nařízení týkajících se problematiky politiky soudržnosti pro programové období 1994–1999, jež bylo prodlouženo na 6 let. Tlaky politicky vlivných zemí na znovu-znárodnění kohezní politiky neustávaly, základní architektura politiky však zůstala zachována (Hájek a Novosák, 2010).

V roce 1994 byl vytvořen *Výbor regionů* - poradní instituce s cílem zastupovat regionální a místní samosprávné celky v Evropské unii. *Amsterodamská smlouva*, která vstoupila v platnost v roce 1999, nepřinesla žádné zásadní změny, její důraz na otázky zaměstnanosti se promítl do dalšího vývoje kohezní politiky.

Bachtler (2013) uvádí jako další reformu kohezní politiky EU reformu z roku 1999 v kontextu třetí fáze EMU a rozšíření EU o země střední a východní Evropy. Komise prohlásila, že kvůli technologickému vývoji, globalizaci, EMU a rozšiřování je nutné posílit kohezní politiku EU. A taktéž nastínila, jakými způsoby by toho mělo být docíleno.

Programové období 2000–2006 se neslo ve znamení rozšíření EU o 10 zemí střední a východní Evropy v roce 2004. Ústředním dokumentem tohoto období se stala tzv. *Agenda 2000* – akční program vydaný jako sdělení Komise o své představě dalšího vývoje EU po roce 2000.

Během plánování kohezní politiky pro programovací období 2007–2013 se rozhodovalo, zda zvýšit význam kohezní politiky, zachovat existující stav, a nebo opětovně znárodnit kohezní politiku. Velká Británie podala návrh na stažení relativně bohatých států z kohezní politiky, což by mělo vyústit ve snížení jejího významu a současně objemu alokovaných finančních prostředků. Tento návrh se však nesetkal s pozitivní odezvou, a tudíž byla vybrána strategie zachovat stávající architekturu politiky soudržnosti. Byla taktéž

---

⁸ Kohezní fond (neboli Fond soudržnosti) byl založen Maastrichtskou smlouvou jako nástroj solidarity, jehož úkolem bylo pomáhat slabším zemím splnit kritéria pro vstup do EMU, tzv. Maastrichtská kritéria.

zdůrazněna provázanost s cíli EU v oblasti konkurenceschopnosti. V neposlední řadě byl zjednodušen systém strukturálních fondů, kdy kohezní politika bývá financována pouze z ERDF, ESF a Kohezního fondu (Hájek a Novosák, 2010).

V současnosti se EU nachází v programovém období 2014–2020. Hlavním cílem právě probíhajícího programového období i nadále zůstává zmírnění hospodářských, sociálních a územních rozdílů na úrovni rozvoje evropských regionů. V centru zájmu jsou stále především zaostávající a méně rozvinuté regiony. Z hlediska financování došlo k peněžnímu navýšení rozpočtu kohezní politiky EU, nicméně procentuální podíl na celkovém rozpočtu EU se snížil vzhledem k předcházejícímu programovému období. Politika soudržnosti pro období 2014–2020 se zaměřuje na menší počet priorit, které mají úzkou souvislost se strategií *Evropa 2020*. Evropská komise rovněž usiluje o zjednodušení realizace kohezní politiky EU, klade větší důraz na výsledek a harmonizaci pravidel.

2.6.3 Strategie Evropa 2020

V roce 2010 Rada Evropské unie (dále jen Rada) schválila strategii Evropa 2020, která dává za cíl veřejným politikám prosazovat inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst. Dimenze chytrého růstu zahrnuje zlepšování podmínek pro inovace, výzkum a rozvoj a zlepšování úrovně vzdělání. Úroveň udržitelného růstu se zaměřuje na dosažení cílů týkajících se klimatických změn a energie; a celkový růst se zaměřuje na podporu zaměstnanosti a sociálního začleňování, konkrétně díky snižování chudoby (McCann, 2015).

Evropa 2020 je desetiletá strategie EU, jejímž cílem je dosáhnout nového růstu. Myšlenka strategie Evropa 2020 sice předcházela globální finanční krizi v roce 2008, nejedná se však pouze o překonání současné krize, která postihuje řadu evropských ekonomik. Evropská komise stanovila 5 cílů EU pro rok 2020 (Evropská komise, 2015).

1. Zaměstnanost

- zaměstnat 75 % osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let.

2. Výzkum a vývoj

- investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP Evropské unie.

3. Změna klimatu a udržitelné zdroje energie

- snížit emise skleníkových plynů o 20 % (nebo dokonce o 30 %, pokud k tomu budou vytvořeny podmínky) ve srovnání se stavem v roce 1990,

- zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů na 20 %,
- zvýšit energetickou účinnost o 20 %.

4. Vzdělávání

- snížit míru nedokončení studia pod 10 %,
- dosáhnout ve věkové kategorii od 30 do 34 let alespoň 40 % podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva.

5. Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení

- snížit alespoň o 20 milionů počet lidí, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na pokraji chudoby a hrozí jim sociální vyloučení.

2.7 Kohezní politika EU v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020

Politika soudržnosti EU je prováděna prostřednictvím cílů. Významná reforma těchto cílů z roku 1999 (Agenda 2000) snížila jejich celkový počet, taktéž ubývá iniciativ a nástrojů financování. „*Na základě Smlouvy o EU zůstává jejím hlavním cílem snižování rozdílů mezi regiony v EU, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské a sociální soudržnosti*“ (Novotná, 2007, s. 128).

Finančními nástroji vzniklými za účelem implementace kohezní politiky EU jsou strukturální fondy (a to konkrétně Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond) a dále pak Kohezní fond. Zmíněné tři fondy spolu s Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) a Evropským námořním a rybářským fondem (European Maritime and Fisheries Fund, EMFF) tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (European Structural and Investment Funds, ESIF).

2.7.1 Kohezní politika EU v programovacím období 2007–2013

V programovacím období 2007–2013 byla kohezní politika realizována prostřednictvím tří cílů: *Konvergence*, *Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost*, a *Evropská územní spolupráce*. Evropská unie v tomto období hospodařila s rozpočtem cca. 824,4 mld. EUR (1,045 % HDP EU). Více než třetina částky (36 %), tj. 308,1 mld. EUR

v cenách z roku 2004 (= 347 mld. EUR v cenách roku 2006) byla určena právě na politiku soudržnosti.

„Z absolutního hlediska připadly nejvyšší podíly podpory kohezní politiky na populačně silné země v čele s Polskem, Španělskem a Itálií, z relativního hlediska pak na českou republiku, Estonsko a Maďarsko“ (Hájek a Novosák, 2010, s. 109).

Cíl Konvergence

Tento cíl sloužil k urychlení snižování disparit mezi nejméně rozvinutými členskými státy a regiony. Základem je zlepšování podmínek pro růst a zaměstnanost díky kvalitním investicím do hmotného a lidského kapitálu, rozvoji inovací a znalostí společnosti, zlepšení schopnosti přizpůsobovat se hospodářským a sociálním změnám, ochraně životního prostředí a výkonnosti správy. Tyto cíle byly primárně financovány z ERDF, ESF a Kohezního fondu. Na tento cíl byla vyhrazena největší část rozpočtu kohezní politiky, a to 81,9 %.

Na financování v rámci tohoto cíle měly nárok regiony NUTS 2⁹, jejichž HDP na obyvatele měřený paritou kupní síly a vypočítaný podle údajů EU za období 2000–2002 byl nižší než 75 % průměru HDP EU-25. Financovány z Kohezního fondu mohou být jen členské státy, jejichž HDP na obyvatele měřený paritou kupní síly a vypočítaný na základě údajů EU za období 2001–2003 je nižší než 90 % průměru HDP EU-25 (Novotná, 2007).

„Čerpání finančních prostředků kohezní politiky ze strany nově přistoupivších zemí je téměř výhradně spojeno s cílem Konvergence, zatímco ze zemí původní evropské patnáctky zůstal cíl Konvergence nejvíce relativní pro Řecko a Portugalsko. Naopak regiony tří severovýchodních zemí, Lucemburska, Nizozemska a Irska nečerpaly finanční podporu kohezní politiky z cíle Konvergence vůbec“ (Hájek a Novosák, 2010, s. 109).

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Druhý cíl byl zaměřen na posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů a zaměstnanosti v regionech předvídáním hospodářských a sociálních změn. Část finanční alokace cíle byla přesunuta do finančních nástrojů CAP v rámci rozvoje venkova.

---

⁹ Regiony s populací minimálně 800 000 a maximálně 3 miliony obyvatel.

Tento cíl byl financován z prostředků ERDF a ESF za účelem zvýšení množství a kvality investic do lidského kapitálu, inovací, podpory znalostí společnosti a podnikání, ochrany a zlepšování životního prostředí a zlepšování dostupnosti, přizpůsobivosti pracujících a podniků. Na tento cíl bylo určeno 15,7 % z rozpočtu kohezní politiky (Novotná, 2007).

Cíl Evropská územní spolupráce

Poslední cíl byl směřován na posílení přeshraniční spolupráce prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, na posílení nadnárodní spolupráce přispívající k integrovanému územnímu rozvoji a na posílení meziregionální spolupráce a výměny zkušeností na vhodné územní úrovni.

Cíl byl financován pouze z ERDF, prioritně na podporu rozvoje vědy a výzkumu a informační společnosti, životní prostředí a předcházení rizikům, řízení vodních zdrojů. Na tento cíl připadl nejmenší podíl rozpočtu kohezní politiky, a to konkrétně 2,4 % (Novotná, 2007).

„Pro období 2007-2013 připravila Evropská investiční banka (European Investment Bank, EIB) ve spolupráci s Evropskou komisí a dalšími partnery tři nové iniciativy JASPERS¹⁰, JEREMIE¹¹ a JESSICA¹², které by se měly stát významnými nástroji reformované politiky soudržnosti“ (Novotná, 2007, s. 145). Čtvrtá iniciativa nazvaná JASMINE¹³ doplňuje iniciativu JEREMIE poskytováním technické podpory finančním institucím poskytujícím úvěry pro malé a střední podniky.

2.7.2 Kohezní politika EU v programovém období 2014–2020

V prosinci roku 2013 byl schválen Radou Evropské unie rámec pro programové období 2014-2020 zahrnující nová pravidla a právní předpisy pro investování do kohezní politiky EU v tomto období. Cílem aktuálního programového období je rozšířit a posílit využívání finančních nástrojů jako účinnější a udržitelnější alternativy k tradičnímu grantovému financování. Elementárním cílem nového pojetí je stabilizovat politiku soudržnosti jako primární investiční záměr již zmíněné strategie Evropa 2020. Celkový

---

¹⁰ Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech (Joint Assistance to Support Projects in European Regions).

¹¹ Společné evropské zdroje pro mikropodniky až střední podniky (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises).

¹² Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas).

¹³ Společná akce na podporu mikrofinančních institucí v Evropě (Joint Action to Support Micro-finance Institutions in Europe).

rozpočet Evropské unie na roky 2014–2020 činí 1 082 miliard EUR, z toho je na financování kohezní politiky vyhrazeno 351,8 miliard EUR, tedy 32,5 % (Evropská komise, 2014b).

Na programové období 2014–2020 byl Evropskou komisí navržen zjednodušený rámec obsahující pouze dva cíle – *Investice do růstu a zaměstnanosti* v členských zemích a regionech a *Evropská územní spolupráce*. Aby byly cíle v souladu se strategií Evropa 2020, měly by se všechny regiony účastnit na dosahování společného cíle, kterými jsou investice do pracovních pozic a růstu, způsob a míra intervence je ale závislá na ekonomické úrovni dané země (Panorama, 2011). Srovnáním cílů a finančních nástrojů současného a předcházejícího programového období se zabývá tabulka 2.1.

Další novinkou tohoto období je rozdělení regionů do tří kategorií podle rozvojových potřeb a způsobilosti k investicím. Rozhodujícím ukazatelem pro zařazení regionů do skupin je výše jejich hrubého domácího produktu. Rozdělení regionů EU podle HDP na hlavu je uvedeno v příloze 1. Prostředky z fondů mohou financovat 50-80 % celkového rozpočtu daného projektu (výše financování závisí na kategorii regionu), zbývající prostředky mohou pocházet z veřejných nebo soukromých zdrojů.

Nová kategorie financování je zaměřena na regiony, jejichž HDP na hlavu se pohybuje mezi 75 % a 90 % průměru států EU. Tyto přechodové regiony mají prospěch ze speciální podpory při plnění cílů strategie Evropa 2020 týkajících se úspory energií, inovace a konkurenceschopnosti (Panorama, 2011).

První kategorií jsou regiony NUTS 2 s HDP na hlavu menší než 75 % průměru zemí Evropské unie, tzv. *méně rozvinuté regiony*. Tyto regiony zůstávají prioritou kohezní politiky a maximální sazba spolufinancování je rozšířena pro méně rozvinuté a odlehlé regiony na 75-85 %. Druhou kategorií jsou regiony, jejichž HDP na hlavu se nachází v rozmezí 75-90 % průměru zemí EU. Tyto regiony jsou nazvány *přechodové*, sazba spolufinancování je rovna 60 %. Předpokládá se, že tato nová přechodová kategorie zahrne 51 oblastí s více než 72 miliony obyvatel. Jejím stěžejním cílem je poskytnutí speciálního oživení regionům, jež se staly v průběhu minulých let konkurenceschopnější, ale stále jsou závislé na investicích. Poslední kategorií jsou *více rozvinuté regiony*, jejichž HDP na hlavu se pohybuje nad 90 % průměru EU. Maximální sazba spolufinancování je u těchto regionů nejnižší a činí 50 %.

Tab. 2.1 Srovnání cílů a finančních nástrojů kohezní politiky EU v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020

2007–2013			2014–2020		
Cíle	Finanční nástroje	Podíl z rozpočtu kohezní politiky	Cíle	Finanční nástroje	Podíl z rozpočtu kohezní politiky
Konvergence	ERDF ESF Kohezní fond	81,9 %	Investice do růstu a zaměstnanosti	ERDF ESF Kohezní fond	95,8 %
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		15,7 %			
- regionální úroveň	ERDF			Evropská územní spolupráce	ERDF
- národní úroveň	ESF				
Evropská územní spolupráce	ERDF	2,4 %			
3 cíle	3 nástroje	100 %	2 cíle	3 nástroje	100 %

Zdroj: Novotná, 2007; Baun a Marek, 2014; vlastní zpracování

Programová období se od sebe liší jak počtem cílů, tak finančními alokacemi do jednotlivých cílů. Cílem společným pro obě po sobě jdoucí programová období zůstala Evropská územní spolupráce, jeho podíl z rozpočtu kohezní politiky EU se navýšil z původních 2,4 % na 4,2 %. V programovacím období 2007–2013 byl nejvíce finančně podpořen cíl Konvergence (81,9 %), v programovém období 2014–2020 se jednalo o cíl Investice do růstu a zaměstnanosti. Finanční nástroje jsou pro obě období shodné, a to ERDF, ESF a Kohezní fond.

3 Koncepce kohezní politiky a socioekonomická analýza Belgie

Belgie, oficiálním názvem Království Belgie, je konstituční monarchií. Její vznik je datován k roku 1830. Zpočátku existovala jako centralizovaný unitární stát, v průběhu svého vývoje byla Belgie přeměněna ve federaci. V roce 1993 se toto království oficiálně stalo federálním státem s poměrně složitou státní správou a územní samosprávou, jež je důsledkem multilingválního a federativního charakteru země.

3.1 Belgická cesta k federalismu

V minulosti byla Belgie součástí Burgundska, říše španělských a rakouských Habsburků a koncem 18. století se Belgie zmocnili Francouzi. Po Napoleonově porážce u Waterloo roku 1815 se Belgie stala součástí Nizozemského království. V důsledku revoluce z roku 1830 se Belgie o rok později definitivně odtrhla od Nizozemí a stala se nezávislou, neutrální konstituční monarchií. Prvním belgickým králem byl zvolen Leopold I. Neutralita Belgie byla narušena až ve dvacátém století vpádem německých vojsk na začátku první světové války (r. 1914). Podruhé vtrhla německá armáda do Belgie v průběhu druhé světové války roku 1940. Následně byla okupována Německem až do roku 1944, kdy byla osvobozena spojeneckými vojsky. Po druhé světové válce se Belgie stala jednou ze zakládajících zemí NATO (1949), ECSC (1952) a jedním z předních obhájců kolektivní ochrany bezpečnosti v Evropě (Jurek, 2008).

Specifický charakter země od počátku jejího vzniku utvářely komplikované vztahy francouzsky a nizozemsky hovořících obyvatel. Původem germánští Vlámové a románští Valoni spolu žili v poklidu pod cizí nadvládou řadu let. Jakmile ale získali samostatnost a přišli o společného nepřítele, problémy začaly eskalovat. Po několik staletí bylo ekonomickým centrem Belgie industrializované a politicky vyspělé Valonsko. Konflikty vyústily v touhu Valonů po ekonomické samostatnosti nad Vlámý a Vlámové zatoužili po kulturní autonomii nad Vlámý. Tím byl vytvořen koncept regionů vycházející z územního principu a koncept komunit založený na lidském hledisku. V průběhu dvacátého století se situace obrátila ve prospěch vlámské části, která Valonsko ekonomicky dostihla a drží si své prvenství dodnes.

Samotná federalizace Belgie započala v roce 1968 rozpadem univerzity v Lovani právě na vlámskou a francouzskou univerzitu. Obyvatele valonské části začala znepokojovat početní převaha Vlámů, jež se projevila i v zastoupení v zákonodárných orgánech, a politické strany se začaly štěpit dle etnického hlediska.

V 70. letech 20. století byl do ústavy zanesen princip tří *společenství* (Vlámské, Francouzské, Německojazyčné) založených na kulturní a hlavně jazykové bázi, a tří regionů (Vlámský, Valonský a region Brusel – hlavní město) vycházejících z územního rozdělení země. V roce 1980 si všechna společenství a regiony zřídily své legislativní orgány (parlamenty) a exekutivy (vlády). Výjimku tvoří Vlámský region a Vlámské společenství, jež mají jeden společný parlament a jednu společnou vládu. Zbývá společenství a regiony už mají parlamenty a vlády vlastní. V Belgii tedy zároveň působí 6 vlád (federální, vlámská, valonského regionu, regionu Brusel – hlavní město, francouzského společenství a německojazyčného společenství). Stejně tak zde funguje 6 parlamentů (Halásková, 2012).

Dalším krokem ke vzniku federace byla změna ústavy z roku 1993, která prohlašuje Belgické království federativním státem, ve kterém existují tři jazyková společenství a tři regiony. Těmto entitám jsou s každou nadcházející ústavní revizí rozšiřovány oblasti kompetencí a tím naopak omezována federální úroveň. Federální i místní institucionální struktura Belgie je tak zcela originální.

Hlavou státu je král, v současnosti král Filip, který je na trůně od roku 2013. Belgický král je nejvyšším představitelem výkonné moci, zároveň má i moc zákonodárnou. Ze své pravomoci může rozpustit poslaneckou sněmovnu, ukončit zasedání parlamentu nebo svolat jeho mimořádné zasedání, jmenuje a odvolává ministry, řídí ozbrojené síly a uděluje hodnosti, jmenuje soudce, může udělovat milosti a odložit nebo snížit tresty. V neposlední řadě schvaluje a vyhlašuje zákony.

Federální parlament Belgie je dvoukomorový a tvoří jej Sněmovna reprezentantů a Senát. Sněmovna reprezentantů má 150 členů volených v přímých všeobecných volbách na 4 roky, vykonává politickou kontrolu vlády a má legislativní funkci. Senát má 71 členů volených na 4 roky, právo na členství v senátu mají rovněž královi potomci či následníci trůnu. Pravomoc Senátů je značně omezená. Další složku výkonné moci v Belgii představuje federální vláda, ve které působí stejný počet valonských i vlámských ministrů. Federální vláda může mít celkem 15 ministrů a neomezený počet státních tajemníků. V Belgii funguje poměrový volební systém, volební právo je přiznáno občanům starším 18 let a je povinné (Halásková, 2012).

Z hlediska národnostního a ekonomického je členění Belgie značně specifické, prolínají se v něm kompetence federace, regionů a společenství. Zatím poslední fázi federalizace Belgie byly *Lambermontská* a *Lombardská dohoda* z roku 2001, které dále upravily kompetence regionů a společenství.

3.2 Administrativní členění Belgie

Belgie se svou rozlohou 30 528 km² řadí k malým zemím evropského kontinentu. Belgická populace se pyšní kulturní a etnickou diverzitou. K roku 2015 žilo v zemi 11,239 milionů lidí, z toho 57,3 % byli Vlámové, Valonů bylo 32,3 % a populace Bruselu činila 10,4 %. S více než 6 miliony obyvatel patří vlámská část obyvatelstva k majoritní skupině. Německy hovořící menšina, jež tvoří germanofonní společenství, je zastoupena 75 tisíci obyvateli. Většina obyvatel hlavního města Bruselu se hlásí k francouzské jazykové příslušnosti, zbylých 15 % hovoří vlámsky. Významným prvkem populace Belgie jsou imigranti, kteří reprezentují 15 % všech obyvatel. Co se týče etnických menšin, nejvíce imigrantů tvoří přistěhovalci z Maroka a Turecka (World Population Review, 2016).

Belgie má jako federální stát značně komplikovanou tříúrovňovou územně správní strukturu. Na jejím vrcholu stojí federální stát, regiony a společenství. Z právního hlediska jsou si všechny tři složky rovny, ale jejich pravomoci a kompetence se liší. O úroveň níž si stojí provincie, jež jsou pod dohledem federace, regionů i společenství. Na třetí úrovni jsou umístěny obce (komuny), složka administrativně nejbližší lidem. Stejně jako provincie jsou pod dohledem vyšších autorit. Z obecného hlediska jsou obce financovány a kontrolovány regiony.

Přestože federativní úroveň země plní převážně reprezentativní funkci, v pravomoci federace zůstávají zahraniční vztahy, obrana, finance, sociální zabezpečení, částečně zdravotnictví a vnitřní záležitosti. Belgie jako členská země Evropské unie ovšem vystupuje jako jeden celek, nikoliv jako jednotlivé dílčí části. V Evropském parlamentu jsou tak zastoupeni občané všech regionů a společenství.

Na základě územního principu je Belgie členěna na 3 poloautonomní *regiony*: vlámský, valonský a region Brusel – hlavní město. Graficky jsou belgické regiony zobrazeny na obrázku 3.1. Regiony mají v kompetenci tzv. *tvrdé politiky*, jako například hospodářskou politiku a zahraniční obchod, turismus, zaměstnanost, životní prostředí, dopravu

a infrastrukturu, energetiku, zemědělství, regionální politiku, mořský rybolov, bydlení a podobně.

Obr. 3.1 Regiony Belgie

Zdroj: Rochtus, 2015

Podle jazykového principu je Belgie rozdělena na 3 *společenství* (komunity): vlámské, francouzské a německojazyčné společenství. Graficky jsou belgická společenství zobrazena na obrázku 3.2. V rukou společenství jsou naopak *měkké politiky*, např. kultura, vzdělání, mládež, sport, veřejné zdraví atd. Dále do kompetence regionů i společenství přešly otázky volebních výdajů, financování politických stran a regionální rozvoj.

Obr. 3.2 Společenství Belgie

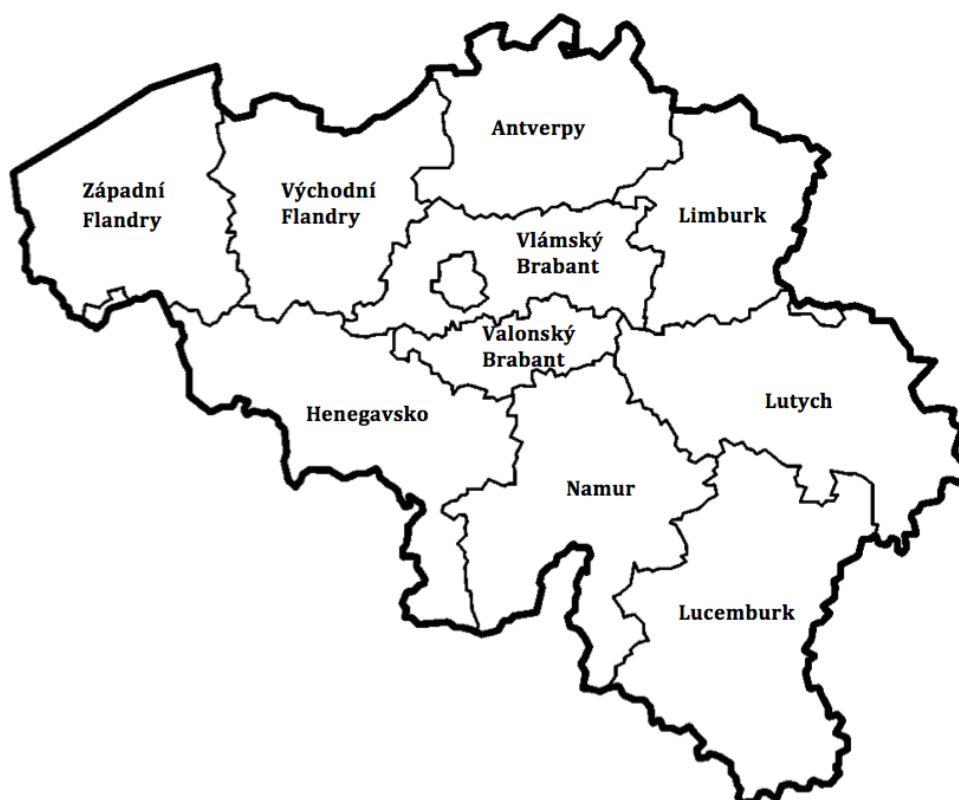

Zdroj: Rochtus, 2015

Zvláštním případem je hlavní město Brusel, které se díky své bilingvní povaze řadí jak do francouzského, tak i do vlámského společenství. 83 % obyvatel v něm hovoří francouzsky, ale nachází se ve vlámské části země. Německy hovořící východní část Belgie je přiřazena k valonskému regionu.

Belgické království je dále rozděleno do 10 *provincií*: Antverpy, Henegavsko, Limburk, Lucemburk, Lutych, Namur, Valonský Brabant, Vlámský Brabant, Východní Flandry, Západní Flandry. Jednotlivé provincie jsou znázorněny na obr. 3.3. Provincie mají kompetence zejména při zajištění služeb v oblasti sociální a kulturní infrastruktury, dopravy a bydlení. Hlavní město Brusel se neřadí mezi provincie, má však zvláštní kompetence, které jsou obvykle přiděleny provinciím a regionům.

Obr. 3.3 Provincie Belgie

Zdroj: D-maps, 2016; vlastní zpracování

V Belgii lze nalézt 589 *obcí* – z toho 308 vlámských měst a obcí, 262 valonských měst a obcí, region Brusel – hlavní město zahrnuje 19 obcí. Obce zabezpečují veřejný pořádek, matriku, městské a územní plánování, bydlení, životní prostředí, dodávky vody, kanalizace,

nakládání s odpady, kulturu, sport a služby v sociální oblasti. (Belgian Federal Government, 2016b).

Z hlediska *Nomenklatury územních statistických jednotek* (Nomenclature of Territorial Units for Statistics, NUTS¹⁴), do které je určitá správní jednotka zařazena na základě počtu obyvatel v ní, se 3 belgické regiony řadí do úrovně NUTS 1. Na úrovni NUTS 2 se nachází 10 provincií + hlavní město Brusel, úroveň NUTS 3 je složena ze 44 krajů. Zajímavostí je Brusel, který spadá do kategorií NUTS 1, NUTS 2 i NUTS 3.

Co se týče *Lokálních administrativních jednotek* (Local Administrative Units, LAU), LAU 1¹⁵ (tedy úroveň okresů) není v Belgii definována. 589 obcí je na úrovni LAU 2¹⁶ (Eurostat, 2016). Jednotlivé počty územních jednotek Belgie jsou uvedeny v tabulce 3.1.

Tab. 3.1 Územní celky Belgie

Úroveň	Stanovený počet obyvatel	Počet jednotek v Belgii
NUTS 1	3 – 7 milionů	3
NUTS 2	0,8 – 3 miliony	11
NUTS 3	0,15 – 0,8 milionů	44
LAU 1	x	x
LAU 2	x	589

Poznámka: x – pro danou úroveň není definováno
Zdroj: Eurostat, 2016; vlastní zpracování

Uspořádání belgického federativního státu je stále aktuální otázkou, jež se promítá nejen do struktury státu. Ani v současné době není tato otázka zcela vyřešena a Belgie se stále snaží uspořádání země reformovat.

¹⁴ Zkratka z francouzského *Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques*.

¹⁵ Též označována jako NUTS 4.

¹⁶ Též označována jako NUTS 5.

3.3 Situační analýza Belgie

Jazyková a kulturní rozmanitost, rozdílný stupeň ekonomického rozvoje, ale i nacionalistické tendence příslušníků jednotlivých jazykových společenství dávají Belgii její specifický ráz. Belgie je od svého osamostatnění na cestě za zvyšováním životního standardu. Velký podíl na tom má její výhodná geografická poloha, rozvinutá infrastruktura, vyspělé hospodářství, relativně liberální podnikatelské prostředí a vysoká míra otevřenosti vnějšímu světu. Jako zakládající člen Evropského společenství podporuje také sjednocování ekonomiky na celoevropské úrovni.

3.3.1 Struktura belgického hospodářství

Belgie je zemí s vyspělým průmyslem a rozvinutým zemědělstvím. Základem belgické ekonomiky je průmysl; mezi zeměmi evropského kontinentu byla Belgie první, kde začala průmyslová revoluce v 19. století. Největší průmyslová centra jsou soustředěna na severu země v její vlámské části a kolem hlavního města. Nejvýznamnější je průmysl strojírenský, hutnický, chemický a textilní. Poměr průmyslu na HDP (21,5 %) a na zaměstnanosti (18,6 %) je v Belgii pod evropským průměrem. Další, o něco méně významnou, složkou belgického hospodářství je zemědělství. Jeho podíl na tvorbě HDP činí v Belgii 0,9 % a je v něm zaměstnáno 1,3 % pracovní síly. To je ve srovnání s unijním průměrem několikanásobně méně. Dominantní postavení si drží sektor služeb, který tvoří 77,6 % produktu a pracuje v něm 80,1 % zaměstnanců.

Ekonomika Belgie je otevřená zahraničnímu obchodu, jeho tři čtvrtiny jsou soustředěny do zemí Evropské unie. Jejími hlavními vývozními partnery je Německo (18 %), Francie (16,1 %) a Nizozemsko (13 %). Vývozní artikly představují převážně strojírenské výrobky, opracované diamanty, kovy, plasty a jiné ropné produkty, textil a potravinářské výrobky. Do země se importují zejména surové materiály, strojírenská zařízení, chemikálie a ropné produkty, surové diamanty, potravinářské výrobky, textil. Nizozemsko (20,9 %), Německo (14,2 %) a Francie (10,6 %) jsou nejdůležitějšími partnery pro import (Česká spořitelna, 2013).

3.3.2 Makroekonomická situace

Belgie zakončila programovací období 2007–2013 v kladných číslech. Zodpovědný je za to růst čistých exportů a spotřeba domácností. Přesto je obchodní bilance dlouhodobě záporná. Po dvouroční stagnaci došlo ve čtvrtém čtvrtletí roku 2013 k navýšení HDP o 0,4 %. Podobně jako v eurozóně se i v Belgii v průběhu roku 2014 hospodářské oživení přibrzdilo důsledkem snížení důvěry. Pro srovnání jsou hlavní makroekonomické indikátory Belgie vyčísleny v tabulce 3.2, stejně tak jejich předpokládaný vývoj do následujících let.

Za současným růstem ekonomiky stojí růst hospodářství zapříčiněný oživením domácí poptávky, která je hlavním faktorem namísto exportů. Saldo čistých exportů se navrátilo do záporných čísel díky rostoucímu dovozu na domácí trh. Za rok 2015 vzrostlo HDP o 1,3 % oproti roku předcházejícímu a tento růst si udržuje i v roce 2016. Vliv na něj mají daňová opatření, jako například zdanění penzijních úspor, vlivem reformních opatření mělo vzniknout až 60 tisíc nových pracovních míst. Evropská komise předpověděla navýšení meziročního růstu HDP až na 1,7 % pro rok 2017. Zadlužení země se dlouhodobě pohybuje okolo 100 % HDP, i přes současný pozitivní růst ekonomiky se neočekává jeho výrazné snížení. Stejně tak deficit veřejných financí zůstává již několik let okolo 2,9 %.

Stabilní zůstává i míra nezaměstnanosti, která se již od roku 2013 pohybuje okolo 8,4 %. Evropská komise nepočítá s jejím výrazným poklesem v nejbližších letech. Produktivita práce na odpracovanou hodinu se drží dlouhodobě vysoce nad průměrem Evropské unie.

Cenová hladina je v Belgii vyšší než evropský průměr, což se odráží na vyšších průměrných nákladech na práci. Inflace roste, oproti 0,6 % z roku 2015 by měla vzrůst na 1,6 % v roce 2016, i přes stále se snižující ceny ropy v roce 2016. Za vzrůstající inflací stojí vládní opatření, jako například redukce příspěvku na sociální zabezpečení pro zaměstnavatele, snižování mezd, daňové pobídky pro investice spolu s přívětivými cenami komodit. Nadále se očekává pozitivní růst čistého exportu (European Commission, 2016).

Značné regionální konstrukční plány a investiční cykly místních vlád jsou připraveny podpořit veřejné investice v roce 2017. Na druhé straně jsou tady okolnosti, které zhoršují podmínky pro investiční činnost ve srovnání se zahraničím: vysoké sociální dávky, vysoké poplatky a daně spojené s ochranou životního prostředí, dopravou a distribučními sítěmi.

Tab. 3.2 Meziroční procentuální změna hlavních makroekonomických ukazatelů Belgie a výhled do dalších let

Makroekonomický ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017*
Růst HDP (%)	0,0	1,3	1,3	1,3	1,7
Inflace (%)	1,2	0,5	0,6	1,4	1,7
Míra nezaměstnanosti (%)	8,4	8,5	8,3	8,0	7,4
Obchodní bilance (% z HDP)	-1,4	-1,1	-1,6	N/A	N/A
Saldo veřejných financí (% z HDP)	-2,9	-3,1	-2,9	-2,8	-2,4
Vládní dluh (% z HDP)	105,1	106,7	106,1	106,6	105,6
Běžný účet platební bilance (% z HDP)	1,0	0,8	1,6	2,1	2,5

Poznámka: * výhled pro rok 2017

N/A – data nejsou pro daný rok k dispozici

Zdroj: European Commission, 2016; vlastní zpracování

3.3.3 Politické problémy země

Průmyslově i kulturně vyspělé Valonsko bylo v 19. století na vrcholu, proti němu stály po ekonomické i kulturní stránce zaostávající Flandry. Situace se postupem času obrátila a ze zemědělsky založených Flander se v 60. letech 20. století stala prosperující země. Od počátku 21. století čím dál více sílí vlámská snažení o prohlubování autonomie a podporují úplné rozdělení Belgie. V listopadu 2005 byl uveřejněn Manifest za samostatné Flandry, jenž byl inspirován rozdělením Československa. Vlámové tzv. sametový rozvod z roku 1993 považují za svůj vzor. Hlavní překážkou rozdělení země na Valonsko a Vlámsko zůstává dvojjazyčnost hlavního města Brusel.

Primárním argumentem pro rozdělení je nesourodá ekonomická situace těchto dvou regionů. Vlámsko je zodpovědné za vyprodukování dvou třetin DPH, zatímco Valonsko zaostává a jeho nezaměstnanost je až dvakrát tak velká než ve Flandrech. Valoni reagují na vlámské separatistické tendence vesměs negativně a objevuje se i myšlenka případného

následného připojení Valonska k Francii, pokud by k odtržení Vlámů skutečně došlo. Otázka Valonů a Vlámů přetrvává stále otevřena (Jurek, 2008).

Rozpor založený na jazykové otázce měl za následek i dlouholetou politickou krizi v Belgii. Krizi mělo rozpoutat údajné potlačování práv frankofonní populace a negativní postoj k dvojjazyčnosti Bruselského regionu a snahy o jeho rozdělení. Po pádu vlády v roce 2010 byla země oficiálně bez centrální moci a po více než rok řízena jen prozatímní vládou. Politická krize se táhla několik let a měla vliv i na předsednictví Belgie v Radě Evropské unie v druhé polovině roku 2010. Přesto měla krize relativně malé ekonomické důsledky, kterým zabránilo včasné přenesení pravomocí na regionální vlády a vlády společenství. Překonávání ať už ekonomické, či politické krize, je regionální výzvou, neboť většina investic úřadů na lokální a regionální úrovni je děláno s pomocí politiky soudržnosti. Nicméně ústavní reforma země zůstává i nadále citlivou otázkou.

3.4 Kohezní politika Belgie

Belgie je silným zastáncem decentralizace, regionální autonomie a samosprávy. To se dotýká i politiky soudržnosti. Proto je rámec působností týkající se regionálního rozvoje a regionálního plánování zcela přenesen z federální úrovně na úroveň regionální. Tyto kompetence spadají do kategorie tzv. výlučných pravomocí. To dokládá i fakt, že pravomoci politiky soudržnosti jsou téměř výhradně v kompetenci regionů. Centrální federální úroveň má kompetence pouze v záležitostech celostátního významu, společenství v oblastech týkajících se jednotlivých občanů. Jakožto součást federální struktury mají regiony obecně vzato rozsáhlé pravomoci v územně podmíněných záležitostech, nýbrž spolupráce mezi regiony a sdílení jejich informací není na dostatečné úrovni. Neochota regionů podílet se na transregionální spolupráci může dále prohlubovat regionální disparity.

3.4.1 Institucionální uspořádání regionální politiky v Belgii

Uspořádání regionální politiky a z ní vycházející kohezní politiky odráží federální uspořádání země a povinnost za ni přebírají jednotlivé regiony – vlády Flander, Valonska a Bruselu. Kohezní politika Belgie není z obsahového hlediska vymezena žádným zákonem. Z historického hlediska právní úprava regionální politiky Belgie spadala pod národní legislativní rámec dle zákona z roku 1970 o hospodářském rozmachu. Za její implementaci však byly zodpovědné vlády na úrovni regionů. V návaznosti na tento zákon si regiony vypracovaly sekundární legislativu upravující směry a podmínky regionální politiky v rámci

své jurisdikce. Tento přístup je však nyní v rozkladu. Legislativní rámec pro regionální pomoc byl založen ve Flandrech a rozvíjí se i ve Valonsku. To odráží fakt, že regionální ekonomický rozvoj je v rukou regionů zastřešen belgickou federální strukturou (European Policies Research Centre, 2005).

Příslušné regionální instituce mají za úkol stanovit koncepce regionální politiky. Dále určují kritéria nezbytná pro vymezení problémových regionů. V neposlední řadě jsou činné i v oblasti regionální podpory, financování regionální pomoci a účastní se diskusí ohledně účasti EU v řešení regionálních problémů.

3.4.2 Kohezní politika EU v Belgii

Kohezní politika není na národní úrovni v Belgii nikterak vymezena. Politika soudržnosti je v Belgii realizována v rámci kohezní politiky EU v průběhu jednotlivých programových období. Děje se tak díky operačním programům a fondům EU, jež představují hlavní nástroj realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU. Právě prostřednictvím Evropských strukturálních a investičních fondů jsou rozdělovány finanční prostředky na snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012).

Kohezní politika EU v Belgii je zaměřena na přispívání k cílům stanoveným v národních plánech regionálního rozvoje. Soustřeďuje finanční prostředky fondů na oblasti politiky, kde předpokládáné potencionální efekty jsou největší, nebo na územní oblasti, které potřebují pomoc nejvíce. Podpora podnikání je oblast, která vyžaduje intervence ve všech belgických regionech, obzvlášť ve Valonském regionu a v provincii Henegavsko. Podpora inovací malých a středních podniků je prioritou ve Flandrech, výzkum a vývoj je stěžejní oblastí pro Bruselský region. Další oblastí kohezní politiky, která potřebuje dodatečné zdroje z fondů pro všechny tři regiony, je územní rozvoj obecně a obnova starých průmyslových a zemědělských oblastí. Podpora podnikání a územní rozvoj jsou hlavními oblastmi kohezní politiky v programech přeshraniční spolupráce, ovšem trochu menšího rozsahu (Greunz, 2011).

3.4.3 Regionální disparity a socioekonomická nerovnováha

Belgie je zemí, u které si nelze nevšimnout znatelných regionálních rozdílů. Regionální problémy jsou primárně spojeny s dopady průmyslové restrukturalizace a úpadku. To se týká především Valonska, kde dříve ekonomickým aktivitám dominovala těžba uhlí,

zpracování oceli a tradiční těžký průmysl. V menším měřítku ale i Flander, konkrétně provincie Limburk, kde textilní průmysl byl mimořádně důležitý. Konkrétní ukazatele výkonnosti ekonomiky jednotlivých regionů a provincií Belgie za rok 2014 jsou uvedeny v tabulce 3.3.

Tab. 3.3 Socioekonomické indikátory Belgie dle regionů a provincií

Územní celek	Populace	HDP [milion EUR]	HDP na hlavu [EUR]	Míra nezaměstnanosti [%]
Region Brusel - hl. město	1 196 831	73 381	62 900	18,3
Vlámský region	6 458 164	233 433	36 400	5,1
Antverpy	1 818 272	75 418	41 800	6,1
Limburk	861 962	25 507	29 800	5,6
Východní Flandry	1 480 132	48 210	32 800	4,3
Vlámský Brabant	1 115 824	43 230	39 000	5,0
Západní Flandry	1 181 974	41 067	35 000	4,2
Valonský region	3 603 439	93 551	26 200	11,8
Valonský Brabant	394 464	15 484	39 500	8,8
Henegavsko	1 337 967	30 797	23 100	14,4
Lutych	1 100 907	28 638	26 200	12,3
Lucemburk	280 529	6 425	23 200	8,5
Namur	489 572	12 207	25 200	8,9

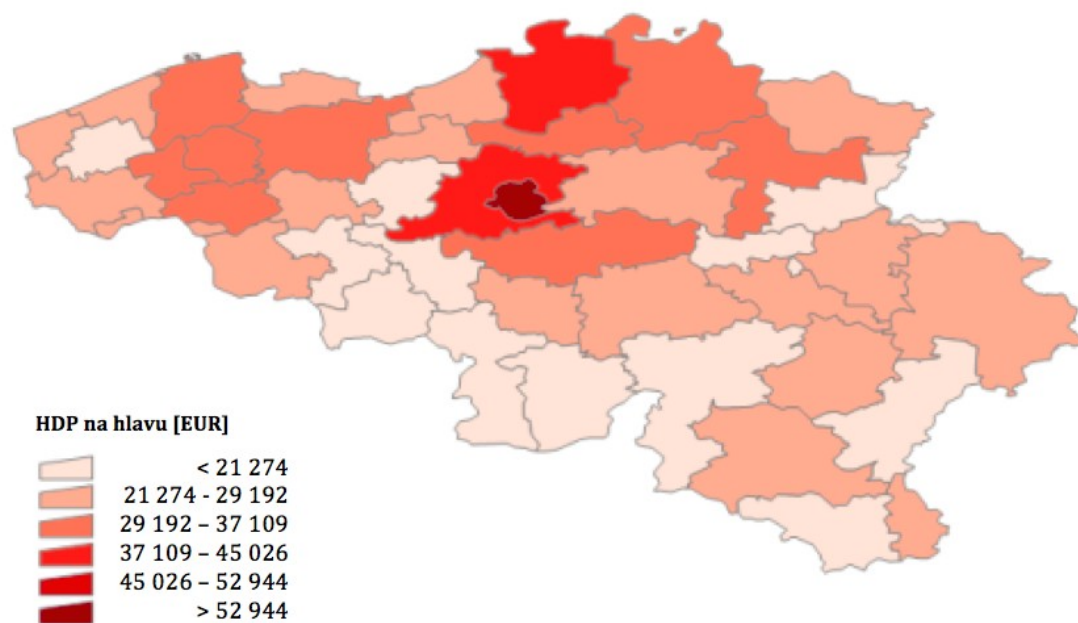
Zdroj: Eurostat, 2014; vlastní zpracování

Region hlavního města Brusel dosahuje dlouhodobě nejvyššího HDP na hlavu ze všech tří regionů (62 900 EUR), i když jeho pokles je znatelnější oproti ostatním oblastem. Naopak zdaleka nejhorší hodnoty zaujímá v oblasti míry nezaměstnanosti s 18,3 %. Brusel, de facto nazývaný hlavním městem Evropy, je maximálně orientovaný na služby. Za úspěchem tohoto regionu stojí především jeho vysoce kvalifikovaná pracovní síla.

Vlámský region vyčnívá nad ostatními jak velikostí populace téměř 6,5 milionů, tak i hrubým domácím produktem (233 433 milionů EUR). Ten více než dvojnásobně převyšuje HDP Valonského regionu (93 551 milionů EUR) a více než třikrát HDP Bruselu (73 381 milionů EUR). Další příznivou hodnotou je nízká celková míra nezaměstnanosti Vlámského regionu 5,1 %. Hodnoty všech pěti provincií tohoto regionu oscilují kolem hranice 5 %. Obecně je na tom ekonomicky nejlépe hlavní město Vlámského regionu - Antverpy. Tento druhý největší přístav Evropy a diamantová velmoc vítězí nad ostatními provinciemi Flander jak v počtu obyvatel, tak co se týče HDP i HDP na hlavu. Zbylé provincie Antverpy poráží jen v oblasti nezaměstnanosti. Naopak nejhůře si vede provincie Limburk, jejíž výsledky jsou podprůměrné.

Za nejproblematictější region je všeobecně považován Valonský region. Dlouhodobě vykazuje špatné ekonomické výsledky. Jeho HDP na hlavu 26 200 EUR je nejhorší ze všech tří regionů (HDP na hlavu v jednotlivých krajích Belgie je znázorněno na obr. 3.4). Spousta jeho provincií se potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti. Nezaměstnanost ve Valonsku zůstává po více než 20 let více než dvakrát vyšší než ve Flandrech, nejhůře dopadá provincie Henegavsko a Lucemburk. Konkrétně Henegavsko dosáhlo za rok 2014 vůbec nejhorší HDP na hlavu ze všech belgických provincií.

Obr. 3.4 Rozdělení krajů Belgie dle HDP na hlavu za rok 2014

Zdroj: Statistics Belgium, 2014; vlastní úprava

4 Realizace a hodnocení kohezní politiky EU v Belgii v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020

Realizace politiky soudržnosti EU a hodnocení regionálních disparit je obsahem zejména výročních zpráv *Generálního ředitelství pro regionální a městskou politiku* (Directorate-General for Regional and Urban Policy, DG REGIO) Evropské komise. Jedná se o tzv. *Národní zprávy zaměřené na úspěchy regionální politiky* (Country Report on Achievements of Cohesion Policy). Tyto zprávy jsou vydávány každoročně a týkají se pouze hodnocení strukturální pomoci poskytnuté Belgii Evropským fondem pro regionální rozvoj. Základní strategie a priority jednotlivých regionů vytvořily bázi pro další programování strukturálních fondů.

4.1 Implementace kohezní politiky EU v Belgii v programovacím období 2007–2013

Belgická strategie a programy byly připraveny na regionální úrovni na základě belgického institucionálního nastavení. Region Brusel – hlavní město se výrazně soustředil na rozvoj měst a zlepšení lidských zdrojů. Jeho cílem bylo opětovné posílení územní konkurenceschopnosti a soudržnosti díky podpoře podnikání, zlepšení atraktivity a image regionu a rozvoji infrastruktury zaměstnanosti a školení. Vlámský region měl za cíl udělat z Flander jeden z nejvíce konkurenceschopných regionů v Evropě, a to díky prosazování vzdělání, inovací, stimulování podnikání, zvyšování atraktivity regionu, rozvoji měst, investic do lidských zdrojů, podpory zaměstnanosti a adaptability, zajištění diversity na trhu práce. Valonský region měl v tomto programovém období 3 strategické priority: (1) Zakládání společností a tvorba pracovních míst, (2) Rozvoj lidského kapitálu, znalostí, know-how a výzkumu a (3) Vyvážený a udržitelný územní rozvoj.

4.1.1 Cíle kohezní politiky EU v Belgii

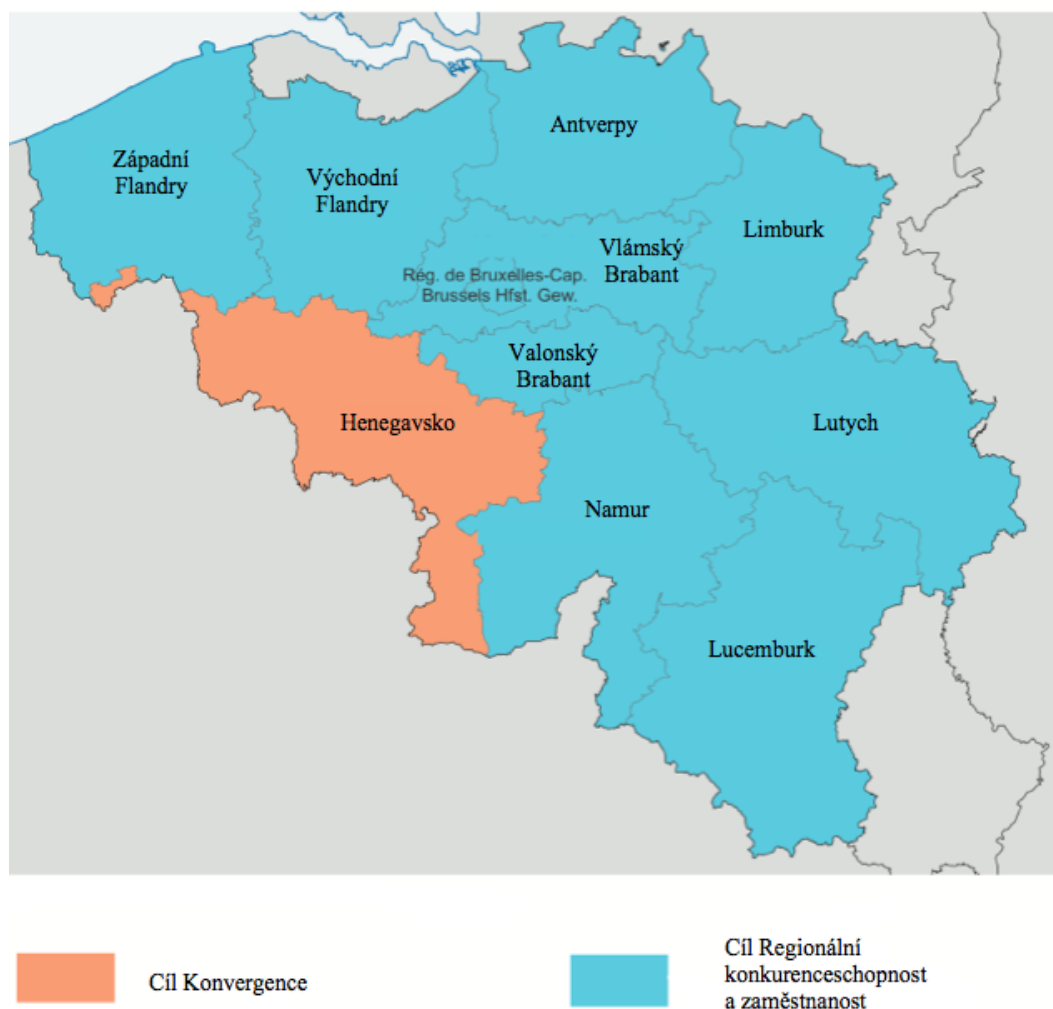
Jak bylo uvedeno v kapitole 2.7.1, pro období 2007–2013 byly stanoveny 3 cíle politiky soudržnosti EU: Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce. Belgie se zapojila do plnění všech těchto cílů. Na obrázku 4.1 jsou graficky znázorněny provincie Belgie barevně rozlišeny dle cílů politiky soudržnosti.

Cíl Konvergence se vztahoval na regiony charakterizované nízkou hladinou HDP a nezaměstnaností, kde HDP na hlavu bylo menší než 75 % průměru Evropské unie mezi roky 2000 a 2002. Cíl konvergence se týkal 100 regionů EU reprezentujících zhruba 35 % populace EU-27. Podporoval zlepšování podmínek pro růst a konvergenci v nejméně rozvinutých regionech. Pod tento cíl byla v Belgii zařazena pouze provincie Henegavsko.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost byl aplikován na zbývajících 65 % populace EU-27 reprezentován 168 regiony napříč Evropskou unií. Usiloval o posílení konkurenceschopnosti a atraktivity regionů, stejně jako o snížení nezaměstnanosti. Pod tento cíl je zahrnuta naprostá většina provincií Belgie.

Cíl Evropská územní spolupráce byl pro období 2007–2013 financován z ERDF. Podporoval programy přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci. Pobízel regiony a města napříč Evropskou unií k vzájemné spolupráci a k možnosti naučit se něco jeden od druhého. V rámci celoevropského rozměru tohoto cíle celé území Belgie usilovalo o jeho naplnění.

Obr. 4.1 Grafické znázornění provincií Belgie dle cílů politiky soudržnosti EU v programovacím období 2007–2013

Zdroj: European Union, 2009; vlastní úprava

Z obrázku je patrné, že cíl Konvergence byl zaměřen na valonskou nejzápadnější a zároveň nejlidnatější provincii *Henegavsko*, zatímco zbytek země byl zahrnut pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

4.1.2 Investiční priority

Jak uvádí dokument Evropské komise (European Commission, 2014b), jednou z předních priorit *Národního strategického referenčního rámce* (National Strategic Reference Framework, NSRF) Belgie byly investice do *výzkumu, vývoje a inovací*. Belgie vyčlenila 665 milionů EUR ze strukturálních fondů (29 % z celkové alokace politiky soudržnosti) právě na tuto oblast. Programy podpory měly stimulovat lepší přenos znalostí v oblasti ekonomiky

a inovací a navýšit využití znalostí a inovací v ekonomických aktivitách a dalších navázaných činnostech.

257 milionů EUR (11 % z celkové alokace politiky soudržnosti) bylo vyčleněno na *růst přizpůsobivosti pracovníků a podniků*. Cílem bylo získat kvalifikovanější a přizpůsobivější pracovní sílu zlepšením profesních tréninků, ochranou zaměstnání starších pracovníků, podporou celoživotního vzdělávání, povzbuzením rozvoje nových zaměstnaneckých profilů a vytvořením nových zdrojů zaměstnání.

Další prioritou byla *podpora malých a středních podniků*¹⁷, na kterou bylo určeno 177 milionů EUR (8 % z celkové alokace politiky soudržnosti). Jednalo se o podporu podnikání, stimulování zakládání podniků a podnikatelské dovednosti. Podpora byla taktéž zaměřena na vytvoření rámce na podporu start-upů a růst podniků.

117 milionů EUR (5 % z alokace politiky soudržnosti) bylo věnováno na *rozvoj lidského kapitálu*. Finanční alokace byla směřována na zajištění provázanosti mezi vzděláním a skutečnými potřebami trhu práce, aby znalosti absolventů odpovídaly aktuálním potřebám trhu práce. Obsahem podpory byla školení, zajištění praxe pro studenty a jiných pracovních zkušeností v době studia.

Vzhledem k relativně dobrému stavu dopravní infrastruktury v Belgii byla investice strukturálních fondů do *dopravy a dostupnosti* pouhých 58 milionů EUR (3 % z celkové alokace fondů). Pomoc byla určena na mobilitu pracovníků a zboží ve Flandrech a Valonsku, se zaměřením na zlepšení dostupnosti měst a hospodářských oblastí.

Belgii byla přirčena částka 21 milionů EUR (1 % z celkové alokace politiky soudržnosti) na rozvoj a zlepšování infrastruktury a služeb spojených s *informačními a komunikačními technologiemi*, se zacílením na malé a střední podniky a jednotlivce.

Více než 303 milionů EUR (13 % z celkové alokace politiky soudržnosti) plánovala Belgie investovat do *udržitelného rozvoje*, boje s klimatickými změnami a ochranu životního prostředí, s důrazem na zlepšování energetické efektivity a podporu užívání obnovitelných zdrojů. Na boj s klimatickými změnami bylo z této částky určeno 35 milionů EUR a na energetickou efektivity a užívání obnovitelných zdrojů 26 milionů EUR. Jednalo se o důležitou strategickou prioritu Belgie nejen v tomto programovém období.

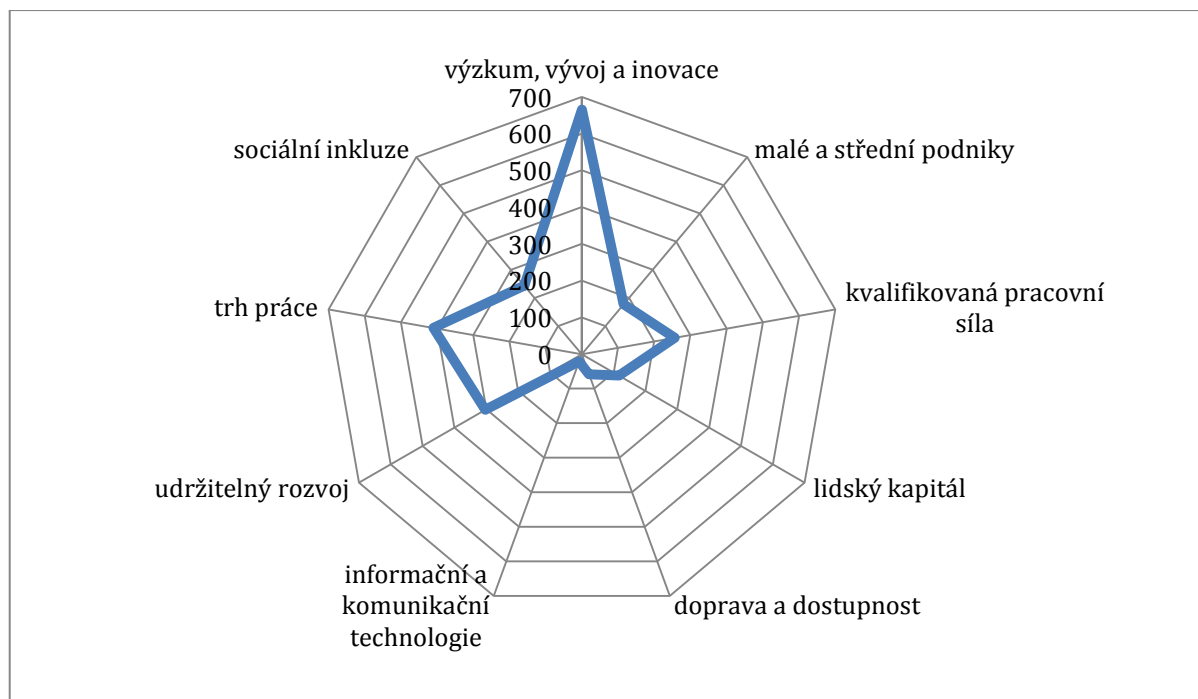
¹⁷ Konkrétně se jednalo o finanční nástroje Brusoc pro poskytování mikro půjček Bruselskému regionu na zakládání podniků, převážně v oblasti pohostinství. Dále se jednalo o nástroj Sowalfin pro Valonsko a několik vlámských fondů pro přístup k úvěrům (Vlaams Innovatiefonds, ARKImedesfonds, Business Angels Network Vlaanderen).

V kontextu stárnutí populace byla zdůrazněna nutnost strukturálních změn na belgickém *trhu práce*. Na navýšení pracovních příležitostí a zapojení pracovníku do trhu práce byla přidělena částka 410 milionů EUR (18 % z celkové alokace politiky soudržnosti). Snahou bylo udržet stávající zaměstnance v zaměstnání po co nejdelší možnou dobu a zapojení co největší části obyvatel v produktivním věku do pracovního procesu.

Dalším bodem programu byla míra zaměstnanosti znevýhodněných skupin občanů, které jsou na belgickém trhu práce prezentovány v hodně omezené míře. Finanční alokace 243 milionů (11 % z celkové alokace politiky soudržnosti) byla určena na *sociální inkluzi*. Podporovány byly skupiny občanů se zdravotním a jiným postižením, jiného etnického původu, občané nad 50 let, dlouhodobě nezaměstnaní a nedostatečně vzdělaní občané.

Popis všech tematických investičních priorit včetně jejich příslušných finančních alokací je znázorněn v grafu 4.1.

Graf 4.1 Investiční priority kohezní politiky EU v Belgii v programovacím období 2007-2013 dle finančních alokací (v milionech EUR)

Zdroj: European Commission, 2014b; vlastní zpracování

4.1.3 Finanční alokace zdrojů

V programovacím období 2007–2013 byly na kohezní politiku EU v Belgii vyčleněny necelé 2,3 miliardy EUR ze strukturálních fondů EU. Konkrétní implementace finančních zdrojů byla v kompetenci jednotlivých regionů Belgie. Na cíl Konvergence bylo určeno 638 milionů EUR, cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost obdržel 1,5 miliard EUR a na cíl Evropská územní spolupráce bylo vyčleněno 194 milionů EUR. Finanční alokace zdrojů dle jednotlivých cílů a fondů jsou podrobně rozebrány v tabulce 4.1.

Tab. 4.1 Finanční alokace kohezní politiky EU v Belgii v programovacím období 2007–2013

Cíl	Fond	Příspěvek EU (EUR)	Národní veřejné zdroje (EUR)	Národní soukromé zdroje (EUR)	Celkem (EUR)
Konvergence	ERDF	449 229 535	620 739 670	0	1 069 969 205
	ESF	189 096 619	189 096 619	0	378 193 238
Celkem Konvergence		638 326 154	809 836 289	0	1 448 162 443
Regionální konkurencesch. a zaměstnanost (RKZ)	ERDF	541 053 637	710 867 408	81 986 066	1 333 907 111
	ESF	884 120 975	965 913 538	91 656 855	1 941 691 368
Celkem RKZ		1 425 174 612	1 676 780 946	173 642 921	3 275 598 479
Evropská územní spolupráce	ERDF	194 350 305	0	0	194 350 305
Celkem ERDF		1 184 633 477			
Celkem ESF		1 073 217 594			
Celkem		2 257 851 071	2 486 617 235	173 642 921	4 918 111 227

Zdroj: European Union, 2014; vlastní zpracování

Cíle stanovené pro programovacím období 2007–2013 byly v přímé návaznosti na cíle Lisabonské strategie rozvoje EU. Belgie byla zavázána dosáhnout cílů stanovených Radou Evropské unie, konkrétně pak využít 60 % výdajů určených pro cíl Konvergence a 75 % výdajů daných pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost na podporu konkurenceschopnosti a vytváření pracovních míst. Výsledkem jednání s Radou byl plán použít minimálně 77 % výdajů stanovených pro implementaci cíle Konvergence v Henegavsku na prosazování cílů lisabonské agendy a stejně tak minimálně 85 % výdajů určených na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost ve zbytku země. Tím měla být pokryta implementace cílů Lisabonské strategie po celé Belgii.

Kohezní politika v Belgii byla v průběhu tohoto období implementována přes 10 operačních programů rozdělených dle regionů a jazykových skupin. Jednalo se o 4 regionální operační programy a 6 programů přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce, jež byly financovány z ERDF.

4.1.4 Realizace kohezní politiky v rámci národních operačních programů

Politika soudržnosti EU v Belgii byla v programovacím období 2007–2013 realizována v rámci následujících 4 regionálních operačních programů (European Commission, 2015).

OP Brusel – region hlavního města: operační program pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost kofinancovaný z ERDF. Celkový rozpočet programu činil 115 milionů EUR, z toho finanční příspěvek z ERDF byl 58 milionů EUR. Cílem OP bylo dosažení vyváženého územního rozvoje bruselského regionu, zmírnění ekonomických a sociálních disparit v oblasti. Dále byl zacílen na oživení ekonomiky a zaměstnanosti v regionu, jeho zatraktivnění a zlepšení kvality života jeho obyvatel, podnikání a asociací.

OP Flandry: operační program pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost kofinancovaný z ERDF. Celkový rozpočet programu činil 498 milionů EUR, z toho finanční příspěvek z ERDF byl 201 milionů EUR. Program byl zaměřen na podporu přenosu znalostí mezi společnostmi, neziskovými organizacemi a veřejnou správou, dále na povzbuzení podnikání a inovací s cílem oživit vytváření pracovních míst, posílit struktury ekonomiky a maximalizovat ekonomický růst. V neposlední řadě se jednalo o podpoření rozvojových projektů na zatraktivnění měst z hlediska podmínek pro podnikání a inovací. Program měl vést k vytvoření 15 000 pracovních míst v regionu.

OP Valonsko (nezahrnuje provincii Henegavsko): operační program pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost kofinancovaný z ERDF. Celkový rozpočet programu činil 720 milionů EUR, z toho finanční příspěvek z ERDF byl 282 milionů EUR. Program se vztahoval na 4 z 5 valonských provincií. Cílem OP Valonsko bylo vytvoření 4 300 pracovních míst do roku 2015. Celkový očekávaný dopad byl až 10 700 nových pracovních míst. Dalšími prioritami byl rozvoj lidského kapitálu, znalostí, know-how a výzkumu.

OP Valonsko (Henegavsko): operační program pro cíl Konvergence kofinancovaný z ERDF. Celkový rozpočet programu činil 1,1 miliardy EUR, z toho finanční příspěvek z ERDF byl 449 milionů EUR. Očekávaný přínos programu bylo vytvoření 6 500 pracovních míst do roku 2015, v konečném důsledku po zvážení vnějších a vnitřních faktorů až 16 200 nových pracovních míst. Prioritou programu byl vyvážený a udržitelný územní rozvoj (European Commission, 2015).

4.1.5 Programy evropské územní spolupráce

Jak uvádí Evropská komise (European Commission, 2015), alokace na cíl Evropská územní spolupráce byly rozděleny mezi 3 druhy operačních programů. V závorkách za jednotlivými operačními programy jsou uvedeny zkratky států, které byly do programu zapojeny.

Programy přeshraniční kooperace:

- OP Dvě moře (BE, FR, NL, UK),
- OP Euroregion řeky Rýn (BE, DE, NL),
- OP Flandry-Nizozemsko (BE, NL),
- OP Francie-Valonsko-Flandry (BE, FR),
- OP Velký region (BE, DE, FR, LU).

Nadnárodní programy spolupráce:

- OP North Sea Region (BE, DE, DK, NL, NO, SV, UK),
- OP North West Europe (BE, CH, DE, FR, IE, LU, NL, UK).

Meziregionální programy spolupráce:

- INTERACT II,
- URBACT II,
- ESPON 2013,
- OP Meziregionální spolupráce (INTERREG IV C).

4.1.6 Zhodnocení dosažených výsledků

Na základě závěrečné zprávy vydané Generálním ředitelstvím pro regionální a městskou politiku (Directorate-General for Regional and Urban Policy, 2015) se zaměřením na ERDF a CF bylo v průběhu programovacího období 2007–2013 vytvořeno v Belgii celkem 12 946 pracovních míst, z toho 10 659 míst v sektoru malých a středních podniků a 367 míst v oblasti výzkumu. Původní cíl vytvořit 27 274 pracovních míst byl naplněn pouze ze 47,5 %, v oblasti malých a středních podniků ze 103,8 % (původní cíl 10 273 míst) a v oblasti výzkumu ze 131,1 % (původní cíl 280 míst).

Byla realizována spolupráce na 52 projektech mezi podnikatelskými a výzkumnými institucemi. Cíl stanovený na 200 projektů byl splněn pouze na 26 %. O něco úspěšnější byl cíl vytvořit 1 979 start-upů, který byl naplněn ze 128 % díky podpoření vzniku celkem 2 534 start-upů. Byly vybudovány 2 podnikatelské inkubátory, 15 výzkumných center bylo podpořeno technologickými službami a byly postaveny 2 centra denní péče. Celkový počet nově vytvořených výrobků nebo procesů dosáhl sumy 177 kusů. 10 797 studentů mělo v daném období prospěch z opravených školních budov nebo vybavení, to bylo o 4 203 studentů méně oproti plánu, úspěch byl tedy jen 72 procentní. Z původního cíle 9 km² bylo revitalizováno 5 km² plochy, cíl byl naplněn ze 48,8 %. V neposlední řadě byla poskytnuta podpora 3 854 podnikům z původně plánovaných 2 700 (cíle naplněn ze 142,7 %). Jediným cílovým indikátorem naplněným z 0 % bylo množství dodatečných osob pokrytých širokopásmovým připojením. Původní cíl přitom činil 2 000 osob.

Souhrnné výdaje na kohezní politiku EU v Belgii dle jednotlivých regionů a investičních priorit jsou podrobně znázorněny v příloze 2. Za celé programovací období 2007–2013 Belgie vyčerpala z ERDF a CF 65,4 % finančních prostředků. Tím se řadí k zemím EU s průměrnou úspěšností čerpání prostředků z fondů EU. Za poněkud nižší úspěšností čerpání zdrojů stála například i snížená poptávka podnikatelů po podpoře v důsledku recese. Nejistý budoucí vývoj trhu a návratnost investic, obtíže při zajišťování spolufinancování projektů díky nižším ziskům a zhoršenému přístupu k bankovním úvěrům, to vše vedlo k odkládání investic a následnému zpoždění implementace programů v Belgii.

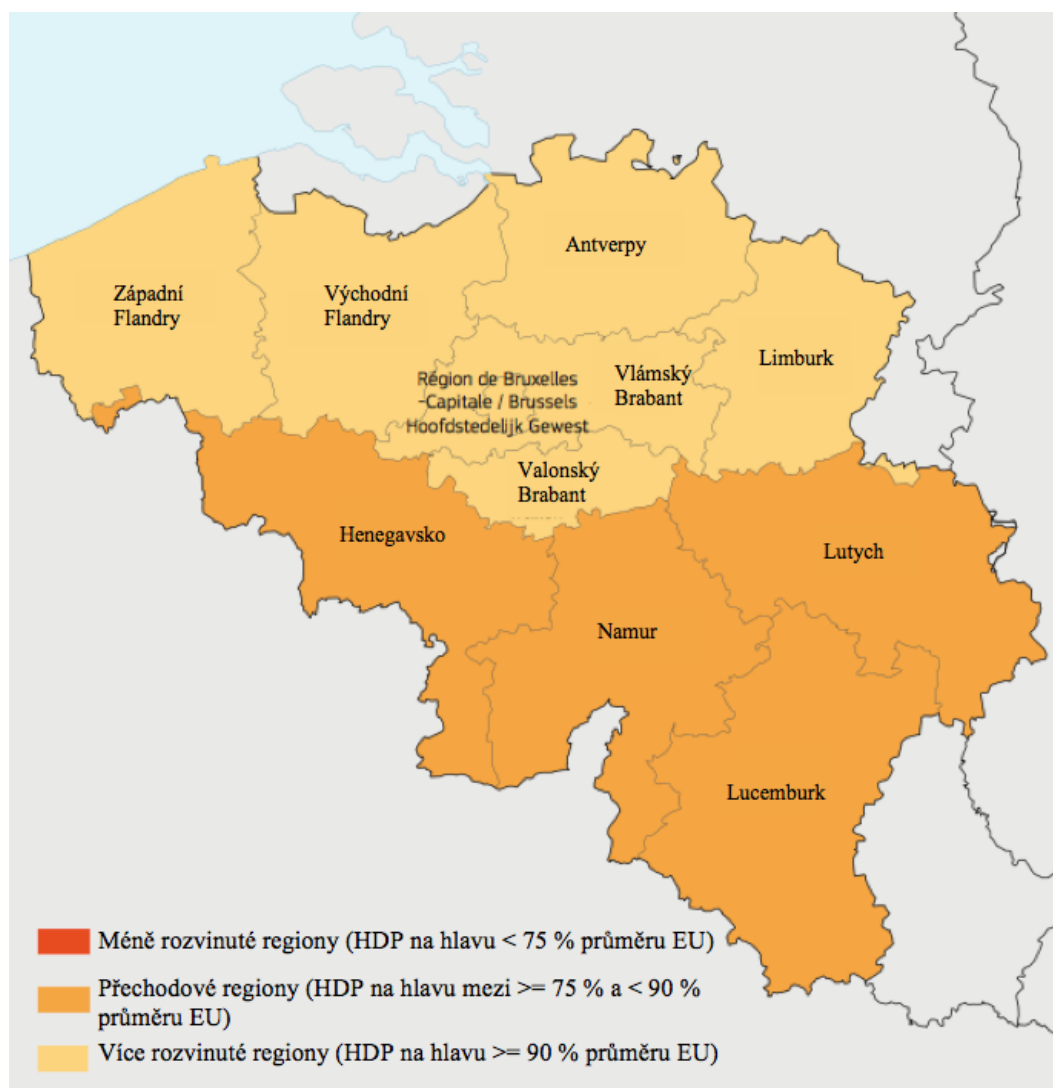
4.2 Implementace kohezní politiky EU v Belgii v programovém období 2014–2020

Politika soudržnosti EU má pro současné programové období nastaveny pouze dva cíle, a to cíl Investice do růstu a zaměstnanosti a cíl Evropská územní spolupráce. Tento zjednodušený rámec je oproti programovacímu období 2007–2013 obohacen o zásadní novinku, která rozděluje regiony do tří kategorií podle rozvojových potřeb a způsobilosti k investicím. Tato nová kategorie financování je zaměřena na regiony, jejichž HDP na hlavu se pohybuje mezi 75 % a 90 % průměru států EU. Jak bylo uvedeno v kapitole 2.7.2, první kategorií jsou tzv. *méně rozvinuté regiony* úrovně NUTS 2 s HDP na hlavu menším než 75 % průměru zemí Evropské unie. Tyto oblasti zůstávají prioritou kohezní politiky, nýbrž v Belgii regiony této kategorie nenajdeme. Zbylé dvě kategorie jsou již na belgickém území prezentovány.

Do kategorie tzv. *přechodových regionů*, jejichž HDP na hlavu se nachází v rozmezí 75-90 % průměru zemí EU, lze zařadit belgické provincie Henegavsko, Lucemburk, Lutych a Namur. Sazba jejich spolufinancování z ESIF je rovna 60 %. Jejich stěžejním cílem je poskytnutí speciálního oživení regionům, jež se staly v průběhu minulých let konkurenceschopnější, ale stále jsou závislé na investicích. Tyto oblasti jsou znázorněny na obrázku 4.2 oranžovou barvou.

Poslední kategorií jsou *více rozvinuté regiony*, jejichž HDP na hlavu se pohybuje nad 90 % průměru EU. Řadí se mezi ně provincie Antverpy, Limburk, Valonský Brabant, Vlámský Brabant, Západní Flandry a Východní Flandry a region hlavního města Brusel. Maximální sazba spolufinancování je u těchto regionů nejnižší a činí 50 %. Zmíněné provincie jsou znázorněny na obrázku 4.2 žlutou barvou.

Obr. 4.2 Způsobilost strukturálních fondů EU (ERDF a ESF) 2014–2020

Zdroj: EuroGeographics Association for the Administrative boundaries, 2014; vlastní úprava

4.2.1 Investiční priority

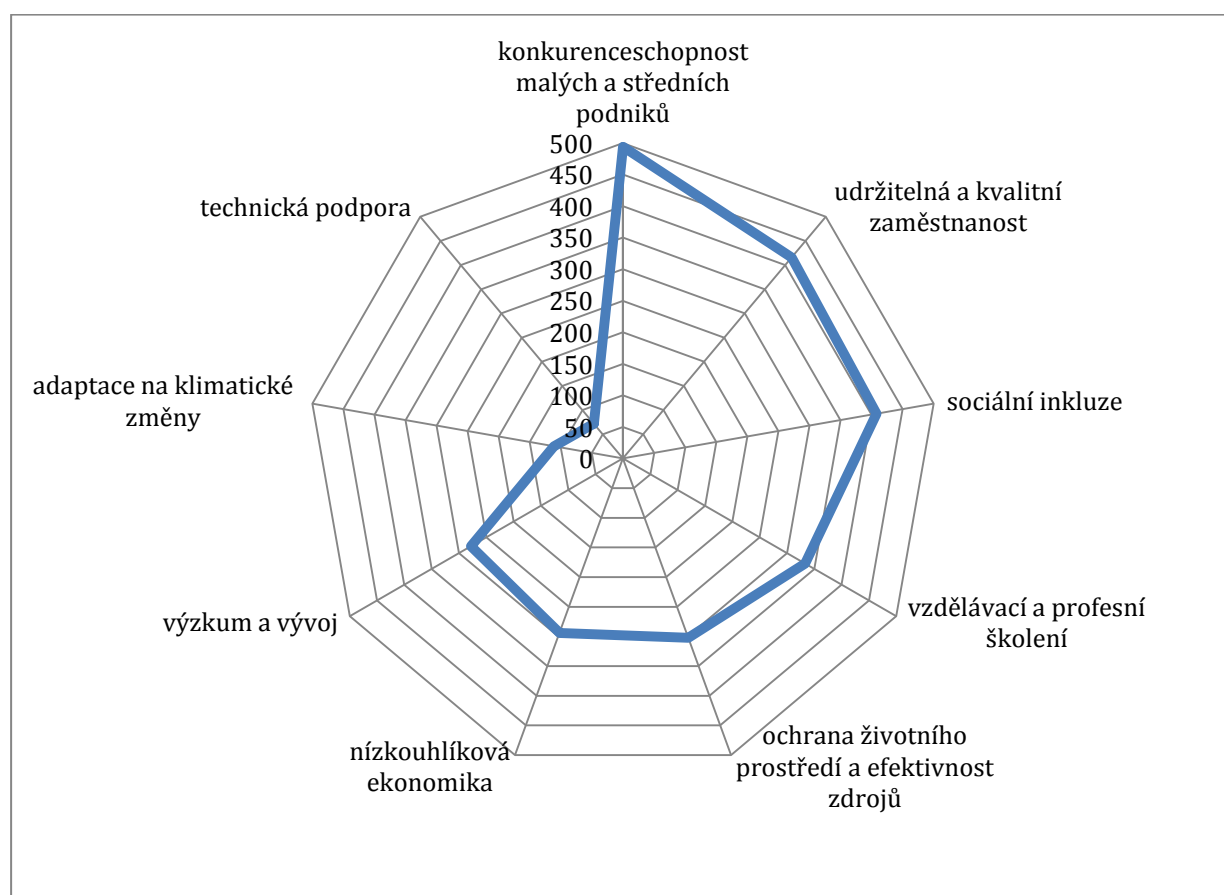
Investiční priority Belgie jsou pro programové období 2014–2020 stanoveny v *Dohodě o partnerství* s Evropskou komisí, jejíž finální verze byla podepsána 24. října 2014. Evropská komise pak uvádí následující hlavní investiční priority (European Commission, 2014a):

- Urychlení přechodu směrem ke znalostní ekonomice zvyšováním soukromých investic do vědy a výzkumu, posílením konkurenceschopnosti malých a středních podniků, podporou podnikání, růstem produktivity pracovní síly a stimulováním vyšší efektivity.

- Oživení zaměstnanosti přes cílenou aktivaci a budování dovedností, navýšených díky kooperaci mezi regiony a aktivnímu začleňování zranitelných skupin, jako například starší lidé, migranti a mladí nezaměstnaní.
- Redukování emisí skleníkových plynů, zlepšení energetické efektivity ekonomik a růst podílu obnovitelných zdrojů.

Kromě hlavních investičních priorit jsou definovány také jednotlivé tematické investiční priority. Jejich popis a příslušné finanční alokace jsou znázorněny v grafu 4.2.

Graf 4.2 Investiční priority kohezní politiky EU v Belgii v programovém období 2014–2020 dle finančních alokací (v milionech EUR)

Zdroj: European Structural and Investment Funds, 2015; vlastní zpracování

4.2.2 Finanční alokace zdrojů

Pro právě probíhající programové období byla Belgii vyčleněna částka 2,71 miliard EUR z ESIF, z toho na politiku soudržnosti EU 2,28 miliard EUR z ERDF, ESF a CF. Jednotlivé alokace finančních prostředků jsou rozepsány v následujícím shrnutí (European Commission, 2014a):

- 1,04 miliard EUR na *přechodové regiony* (provincie Henegavsko, Namur, Lucemburk a Lutych),
- 939 milionů EUR na *více rozvinuté regiony* (provincie Západní Flandry, Východní Flandry, Vlámský Brabant, Valonský Brabant, Limburk, Antverpy a region Brusel – hlavní město),
- 263 milionů EUR na *Evropskou územní spolupráci*,
- 42 milionů EUR na *Iniciativu na podporu zaměstnanosti mládeže*.

V rámci politiky soudržnosti EU v programovém období 2014–2020 Belgie spravuje celkem osm operačních programů. Operační programy pro vlámský, valonský a region Brusel – hlavní město obdrží finanční prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj, zbylých pět programů bude financováno z Evropského sociálního fondu, jenž z celkové sumy zaujímá částku ve výši 1 miliardy EUR.

4.2.3 Realizace kohezní politiky v rámci národních operačních programů

V současném programovém období 2014–2020 je kohezní politika v Belgii realizována v rámci tří regionálních operačních programů. Jednotlivé programy jsou kofinancovány z ERDF. Dle Evropské komise (European Commission, 2015) jsou operační programy zacíleny na posílení ekonomického růstu a přispívají k dosahování cílů strategie Evropa 2020 zaměřených na chytrý, udržitelný a inkluzivní růst, stejně jako na realizaci hospodářské, sociální a územní soudržnosti v regionech. Prioritou operačních programů je posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací. Dále se jedná o podporu konkurenceschopnosti malých a středních podniků, nízkouhlíkové ekonomiky ve všech sektorech, ochranu životního prostředí a efektivní využívání zdrojů. V neposlední řadě OP podporují sociální inkluzi, boj s chudobou a diskriminací.

OP Brusel – region hlavního města: operační program realizovaný v hlavním městě Belgie má celkový rozpočet 189 milionů EUR, z toho 95 milionů EUR činí příspěvek z ERDF. Podpora EU je směřována z 19 % celkového rozpočtu ERDF na výzkum a vývoj

v regionu, 29 % rozpočtu na konkurenceschopnost malých a středních podniků a 34 % na nízkouhlíkovou ekonomiku. Očekávaným dopadem OP Brusel je navýšení hrubých domácích výdajů na vědu a výzkum na 1,5 % HDP; předpokládá se, že 66 % podniků bude vykazovat inovační aktivity technologického i netechnologického rázu; 160 tisíc zaměstnanců a 9 500 podniků s méně než 50 zaměstnanci v rozvíjejících se sektorech bude mít prospěch z tohoto programu; snížení o 6 % spotřeby energií v sektoru služeb a průmyslu a o 5 % v sektoru veřejné správy a domácností.

OP Flandry: celková alokace finančních prostředků pro Vlámský region činí 430 milionů EUR, z toho 174 milionů EUR je poskytnuto z rozpočtu ERDF. 90 % finančních prostředků je vyčleněno na územní rozvoj regionu, malé a střední podniky a nízkouhlíkovou ekonomiku, z toho 40 % pak na územní rozvoj regionů. Zbýlých 10 % celkové finanční alokace je určeno na rozvoj měst. Speciální pozornost je věnována šíření nových inovativních technologií, renovaci bydlení z hlediska úspory energie a udržitelnému systému mobilit ve městech, dále pak na boj s klimatickými změnami. Cílem programu je navýšit podíl malých a středních podniků z hlediska inovativních produktů, procesů, marketingu nebo organizací z 62 % na 70 % z celkového počtu malých a středních podniků. Dalším předkládaným výsledkem je zvýšení obrátu podniků díky novým nebo inovativním produktům a službám ze 7,5 % na 10 %, stejně tak navýšení počtu podnikatelů z 9,40 % na 12 %. V neposlední řadě by mělo dojít k redukci emise skleníkových plynů domácností a v dopravě.

OP Valonsko: jedná se o operační program s největším rozpočtem, a to konkrétně 1,7 miliard EUR, z rozpočtu EU je pak vyhrazeno 681 milionů EUR z ERDF. Program je soustředěn na posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, vytváření synergií mezi podniky, centry vědy a výzkumu a sektory vyššího vzdělávání. Snaží se posilovat tvorbu a konkurenceschopnost malých a středních podniků, investice do vzdělání, školení, celoživotního vzdělávání díky zlepšení vybavenosti a infrastruktury. OP se zabývá nízkouhlíkovou ekonomikou v rámci užití obnovitelných zdrojů energie. Taktéž program podporuje proces zatraktivňování měst, především jejich životního prostředí. Do konce programového období je naplánováno vytvoření a podpora 10 395 malých a středních podniků, regenerace 100 tisíc čtverečních metrů veřejných ploch ve městech a rehabilitace a dekontaminace brownfieldů (210 hektarů). Energetická účinnost a užití obnovitelných zdrojů na veřejných místech by mělo být navýšeno o 0,3 MW a redukování spotřeby energií o 18 %, zintenzivnění produkce a distribuce obnovitelné elektřiny o 13 % a redukce emise skleníkových plynů o 15 % (European Commission, 2015).

4.2.4 Programy evropské územní spolupráce

Kohezní politika v Belgii je v právě probíhajícím programovém období v rámci cíle Evropská územní spolupráce naplňována také díky programům přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce (European Commission, 2015).

- ESPON 2020 (28 členských států EU + Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko),
- INTERACT III (28 členských států EU),
- INTERREG EUROPE (28 členských států EU + Norsko a Švýcarsko),
- Interreg V-A-Belgie-Francie (Francie, Vlámsko, Flandry),
- Interreg-V-A-Belgie-Německo-Nizozemsko (Region kolem řeky Rýn),
- Interreg-V-A-Belgie-Nizozemsko (Flandry, Nizozemsko),
- Interreg-V-A-Francie-Belgie-Německo-Lucembursko,
- Interreg-V-A-Francie-Belgie-Nizozemsko-Velká Británie,
- Interreg North Sea,
- Interreg North West Europe,
- URBACT III (28 členských států EU).

4.2.5 Zhodnocení předpokládaných výsledků

Od započetí programovacího období 2007–2013 přispěl ERDF v Belgii k vytvoření více než 18 000 nových pracovních míst, podpořil založení více než 2 000 podniků a usnadnil rozvoj spolupráce na 600 výzkumných a technických projektech.

Po uplynutí dvou let od začátku současného programového období 2014–2020 stále nejsou k dispozici žádné výroční zprávy ani data shrnující dosavadní výsledky dosažené v oblasti politiky soudržnosti EU v Belgii. Příčinu lze hledat ve zpožděné implementaci způsobené prvotním odmítnutím finančního rámce 2014–2020 členskými státy EU, opožděné finalizaci nařízení a směrnic pro politiku soudržnosti EU a následnému zdlouhavému procesu přijetí finální podoby Dohody o partnerství členskými zeměmi. Lze tedy vycházet pouze z předpokládaných cílů stanovených v rámci ESIF.

Do skončení programového období 2014–2020 Belgie plánuje finančně podpořit na 9 722 podniků, 1 247 podniků obdrží dotaci a 606 společností pomoc formou finančních nástrojů. Pomoc nepeněžního charakteru bude poskytnuta celkem 6 627 podnikům. Dále dojde k podpoře 1 039 start-upů. Je naplánováno vytvořit 4 800 nových pracovních míst,

z toho 4 780 v sektoru malých a středních podniků a 20 ve výzkumu. Cílem je revitalizovat 220 hektarů plochy. Bude poskytnuta podpora 271 novým výzkumníkům. Dojde k navázání spolupráce 1 098 společností s výzkumnými centry. Na trh budou uvedeny nové výrobky 384 podpořených podniků. Dodatečná kapacita produkce obnovitelných zdrojů má být 11 MW. U 540 domácností se předpokládá zlepšení klasifikace energetické náročnosti. Pokles roční spotřeby energií veřejných budov bude činit 419 975 kWh za rok a pokles emisí skleníkových plynů je odhadován na 11 058 tun oxidu uhličitého. Ve městech bude obnoveno 4 500 m² venkovní plochy a opraveno nebo vybudováno 110 467 m² veřejných nebo komerčních budov (European Structural and Investment Funds, 2015).

4.3 Komparace struktury a výsledků kohezní politiky EU v Belgii v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020

Politika soudržnosti EU v Belgii byla v programovacím období 2007–2013 realizovaná přes 3 cíle. Co se týče programového období 2014–2020, počet cílů kohezní politiky byl snížen na 2. V obou programových obdobích byly použity 3 finanční nástroje - EFRD, ESF a CF. Z původních 10 operačních programů přešlo do současnosti 8 operačních programů. Z hlediska velikosti celkového rozpočtu kohezní politiky EU si lépe vedlo předcházející programovací období s finanční alokací 2,3 miliardy EUR oproti 2,28 miliardám EUR v současném programovém období. V prvním období byla vyčleněna největší část rozpočtu kohezní politiky na výzkum, vývoj a inovace (665 milionů EUR), v současném období je nejštědřeji financována podpora konkurenceschopnosti malých a středních podniků (500 milionů EUR). Na druhém místě si v obou programových obdobích stojí trh práce a zaměstnanost. Programovacím období 2007–2013 kladlo důraz na vytvoření nových pracovních míst (původní plán 27 274 míst), současný plán činí už jen 4 800 nových pracovních míst. Aktuálně kohezní politika usiluje o podpoření téměř 10 tisíc podniků do konce roku 2020, to je zhruba třikrát více než v předcházejícím období.

Během přechodu od jednoho programového období k druhému došlo k celé řadě menších či větších změn a inovací ve struktuře politiky soudržnosti EU v Belgii. Nejvýznamnější novinkou aktuálního programového období je zavedení nového způsobu financování založeném na rozdílech v HDP na hlavu jednotlivých regionů země. Celkové poslání a cíl kohezní politiky však zůstává nezměněn.

5 Závěr

Kohezní politika Evropské unie je již dlouhou dobu klíčovou politikou evropského integračního procesu a jednou z hlavních pák regionálního a městského rozvoje v Evropské unii. Dnešní kohezní politika patří z pohledu řízení a implementace k nejsložitějším politikám Evropské unie a z pohledu výdajů také k politikám nejnákladnějším, která navíc operuje ve vysoce heterogenním prostředí. Není překvapením, že v bohatších severských a západních zemích Evropy je celková úroveň veřejného povědomí o roli a dopadu kohezní politiky Evropské unie mnohem nižší než v zemích střední, východní a jižní Evropy. Přesto neustále nabývá na významu i v tak vyspělé zemi, jakou je Belgie.

Cílem této bakalářské práce bylo podat ucelený obraz o realizaci politiky soudržnosti Evropské unie v Belgii, a to prostřednictvím komparace proměn politiky soudržnosti ve dvou po sobě jdoucích programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020. Belgie se řadí mezi velice komplikované členské státy Evropské unie, ať už z hlediska územní, jazykové či správní struktury. V zemi existují vedle sebe 3 regiony založené na územním principu a 3 jazyková společenství. Každý z těchto celků navíc disponuje rozdílnými pravomocemi a ne vždy případně jedna tematická oblast všem regionům. Ovšem právě pro tuto nesourodou povahu země politika soudržnosti Evropské unie v Belgii posiluje.

Dle struktury a obsahu bakalářské práce lze soudit, že její cíl byl naplněn. Práce přinesla srovnání struktury a výsledků realizace kohezní politiky Evropské unie v Belgii v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020. První tematická kapitola byla zaměřena na teoretické vymezení politiky soudržnosti na úrovni Evropské unie. Druhá tematická kapitola se soustředila na samotnou Belgii a její socioekonomickou analýzu. Ve třetí praktické obsahové kapitole byly podrobně představeny a porovnány jednotlivá programová období.

Z výsledků bakalářské práce vyplynulo, že nastavení kohezní politiky Evropské unie se v Belgii v jednotlivých programových obdobích lišilo. Programovací období 2007–2013 se vyznačovalo 3 cíli, 10 operačními programy a finanční alokací zdrojů ve výši 2,3 miliardy EUR. Proti tomu programové období 2014–2020 je realizováno již jen v rámci 2 cílů kohezní politiky Evropské unie, 8 operačních programů a finanční alokace ve výši 2,28 miliard EUR. I přes redukci finančních prostředků Belgie participuje na politice soudržnosti rok od roku více. Naopak snížení počtu cílů a operačních programů napomáhá celkově zjednodušit systém čerpání zdrojů z Evropské unie nejen v Belgii.

V průběhu programovacího období 2007–2013 se díky kohezní politice Evropské unie podařilo v Belgii vytvořit 12 946 nových pracovních míst, bylo podpořeno 3 854 podniků, vzniklo 1 979 start-upů, 2 podnikatelské inkubátory a jiné. Belgie patří k zemím, kterým se příliš nedaří v dostatečné míře čerpat podporu z fondů EU, lze proto očekávat zvýšené úsilí v této oblasti v průběhu programového období 2014–2020. Přínosy kohezní politiky Evropské unie v Belgii v právě probíhajícím programovém období 2014–2020 ještě nejsou viditelné, částečně i v důsledku zpožděné implementace. Lze ovšem předpokládat již zmíněné efektivnější čerpání prostředků z fondů EU, jež jsou určeny na podporu zaměstnanosti, zvýšení vzájemné spolupráce a komunikace mezi regiony, snížení emisí a posílení energetické účinnosti. Belgie se soustředí na plnění cílů stanovených v rámci strategie Evropa 2020 a dosažení lepších konečných výsledků v porovnání s předcházejícím programovacím obdobím 2007–2013.

Seznam použité literatury

Knihy

1. BACHTLER, J., C. MENDEZ a F. WISHLADE. *EU Cohesion Policy and European Integration*. Dorchester (UK): Henry Ling, 2013. 322 s. ISBN 978-0-7546-7421-4.
2. BAUN, Michael a Dan MAREK. *Cohesion policy in the European Union*. New York: Macmillan Education, 2014. 257 s. ISBN 978-0-230-30314-0.
3. HÁJEK, Oldřich a Jiří NOVOSÁK. *Kohezní politika v širších souvislostech*. Žilina: Georg, 2010. 216 s. ISBN 978-80-89401-19-2.
4. HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa a veřejné služby v zemích Evropské unie*. Ostrava: VŠB-TU, 2012. 181 s. ISBN 978-80-248-2808-4.
5. FOJTÍKOVÁ, Lenka a kol. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. 390 s. ISBN 978-80-248-3333-0.
6. LEONARDI, Robert. *Cohesion policy in the European Union: The Building of Europe*. New York: Palgrave Macmillan, 2005. 215 s. ISBN 978-1-4039-4955-4.
7. McCANN, Philip. *The Regional and Urban Policy of the European Union*. Cheltenham (UK): Edward Elgar, 2015. 304 s. ISBN 978-1-78347-950-4.
8. MELECKÝ, Lukáš a Michaela STANÍČKOVÁ. *Soudržnost a konkurenceschopnost vybraných zemí a regionů Evropské unie*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2015. 314 s. ISBN 978-80-248-3838-0.
9. MOLLE, Willem. *European cohesion policy*. New York: Routledge, 2007. 347 s. ISBN 0-415-43812-8.
10. NOVOTNÁ, Martina. *Regionální politika EU*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2007. 206 s. ISBN 978-80-248-1413-1.
11. STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

Odborné časopisy a periodika

12. EUROSTAT. Regions in the European Union. *Eurostat Methodologies & Working Papers* [online]. 2011 [15. 3. 2016]. ISSN 1977-0375. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5916917/KS-RA-11-011-EN.PDF>.

13. HAHN, Johannes. Politika soudržnosti 2014–2020. *Inforegio Panorama* [online]. 2011, č. 40, s. 4 [15. 1. 2016]. ISSN 1725-8197. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag40/mag40_cs.pdf.
14. HAHN, Johannes. Investment Priorities for the Revised Cohesion Policy. *Regio Panorama* [online]. 2014, č. 48, s. 10 [25. 2. 2016]. ISSN 1608-389X. Dostupné z: http://www.ifdr.pt/ResourcesUser/Noticias/Documentos/2014_PANORAMA_Revista/PANCoesao.pdf.

Elektronické dokumenty

15. COUNCIL OF EUROPEAN MUNICIPALITIES AND REGIONS. *Cohesion policy. The implementation of the Integrated Territorial Investments by Member States* [online]. CEMR, 2015 [20. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CEMR_Study_ITI_EN-0.pdf.
16. ČESKÁ SPOŘITELNA. *Belgie* [online]. Česká spořitelna, 2013 [17. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.crr.cz/Files/Docs/EEN/EEN_staty/EEN_staty_CSAS/Belgie.pdf.
17. DIRECTORATE-GENERAL FOR REGIONAL AND URBAN POLICY. *Final Report – Ex Post Evaluation of Cohesion Policy programmes 2007–2013* [online]. European Commission, 2015 [19. 4. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp0_inception_report.pdf.
18. DIRECTORATE-GENERAL FOR REGIONAL AND URBAN POLICY. *Guidance Document on Monitoring and Evaluation* [online]. European Commission, 2014 [18. 4. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/wd_2014_en.pdf.
19. EUROGEOGRAPHICS ASSOCIATION FOR THE ADMINISTRATIVE BOUNDARIES. *Structural Funds Eligibility 2014–2020* [online]. European Commission, 2014 [18. 4. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/images/map/eligible2014/be.pdf.
20. EUROPEAN COMMISSION. *Belgium Growing Steadily* [online]. European Commission, 2016 [17. 3. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2016_winter/be_en.pdf.

21. EUROPEAN COMMISSION. *Cohesion Policy and Belgium* [online]. European Commission, 2014a [18. 4. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/information/cohesion-policy-achievement-and-future-investment/factsheet/belgium_en.pdf.
22. EUROPEAN COMMISSION. *EU Cohesion Policy in Belgium* [online]. European Commission, 2014b [10. 4. 2016]. Dostupné z: http://www.tvlink.org/cohesionreport/pdf/Country_sheets_BELGIUM_EN_101105.pdf.
23. EUROPEAN COMMISSION. *Investing in jobs and growth - maximising the contribution of European Structural and Investment Funds* [online]. European Commission, 2015 [20. 2. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/contracts_grants/pdf/esif/invest-progr-investing-job-growth-report_en.pdf.
24. EUROPEAN POLICIES RESEARCH CENTRE. *Benchmarking Regional Policy in Europe* [online]. European Policies Research Centre, 2005 [20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.eprc.strath.ac.uk/benchmarking2/documents/belgium.pdf>.
25. EUROPEAN UNION. *European Cohesion Policy 2007–2013 in Belgium: Priorities and Impact of Cohesion Policy in the Member States* [online]. European Union, 2009 [10. 4. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/factsheets/2009/european-cohesion-policy-2007-2013-in-belgium-priorities-and-impact-of-cohesion-policy-in-the-member-states.
26. EUROPEAN UNION. *Results of the negotiations of Cohesion Policy strategies and programmes 2007–13* [online]. European Union, 2014 [10. 4. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/negotiation/country_be_en.pdf.
27. EVROPSKÁ KOMISE. *Finanční nástroje politiky soudržnosti 2014–2020* [online]. Evropská komise, 2014a [16. 1. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/financial_instruments_cs.pdf.
28. EVROPSKÁ KOMISE. *Úvod do politiky soudržnosti EU pro období 2014–2020* [online]. Evropská komise, 2014b [16. 1. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_cs.pdf.
29. EVROPSKÁ UNIE. *Politika soudržnosti 2007–2013 poznámky a úřední texty* [online]. Evropská unie, 2007 [4. 4. 2016]. Dostupné z:

- http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf.
30. GREUNZ, Lydia. *Expert evaluation network delivering policy analysis on the performance of Cohesion policy 2007–2013* [online]. Applica, 2013 [18. 4. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/eval2007/2013_een_task2_be.pdf.

Webové stránky

31. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. About Belgium. *Belgium.be* [online]. 2016a [9. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium.
32. BELGIAN FEDERAL GOVERNMENT. The Regions. *Belgium.be* [online]. 2016b [9. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/government/regions.
33. BUSINESS INFO. Belgie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. *Business.info* [online]. 2015 [17. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/belgie-zakladni-charakteristika-teritoria-19321.html>.
34. D-MAPS. Royaume de Belgique. *D-maps.com* [online]. 2016 [18.3.2016]. Dostupné z: http://www.d-maps.com/pays.php?num_pay=183&lang=en.
35. EUROPEAN COMMISSION. Programmes. *Europa.eu* [online]. 2015 [18. 4. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes?search=1&keywords=&periodId=2&countryCode=BE&regionId=ALL&objectiveId=ALL&tObjectiveId=ALL.
36. EUROPEAN STRUCTURAL AND INVESTMENT FUNDS. Country Data for Belgium. *Cohesiondata.ec.europa.eu* [online]. 2015 [18. 4. 2016]. Dostupné z: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/BE>.
37. EUROSKOP. Belgie. *Euroskop.cz* [online]. 2016 [9. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/504/sekce/belgie/>.
38. EUROSTAT. National Structures. *Europa.eu* [online]. 2016 [9. 3. 2016]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/national-structures-eu>.

39. EVROPSKÁ KOMISE – EVROPA 2020. Cíle strategie Evropa 2020. *Europa.eu* [online]. 2015 [15. 1. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_cs.htm.
40. EVROPSKÁ UNIE – ZÁKLADNÍ INFORMACE O EU. Výbor regionů (VR). *Europa.eu* [online]. 2016 [15. 1. 2016]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/cor/index_cs.htm.
41. GREUNZ, Lydia. Country Report on Achievements of Cohesion Policy. *Isn.ch* [online]. 2011 [21. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?lng=en&id=142000>.
42. JUREK, Martin. Historie Belgie. *Upol.cz* [online]. 2008 [15. 3. 2016]. Dostupné z: <http://geo-evropa.upol.cz/staty/belgie/historie-belgie/>.
43. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Evropské strukturální a investiční fondy. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2012 [20. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.
44. STATISTICS BELGIUM. Different income evolutions in the different regions. *Statbel.be* [online]. 2014 [22. 3. 2016]. Dostupné z: http://statbel.fgov.be/en/modules/pressrelease/statistics/labour_market_living_conditions/les_revenus_evoluent_differemment_selon_les_regions.jsp.
45. ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. Charakteristika regionální diferenciacie státu a způsoby jejího hodnocení. *Isap.vlada.cz* [online]. 2011 [20. 3. 2016]. Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/43f29e2a6e9dacf5802566d700561a99?OpenDocument>.
46. WORLD POPULATION REVIEW. Belgium Population 2016. *Worldpopulationreview.com* [online]. 2016 [15. 3. 2016]. Dostupné z: <http://worldpopulationreview.com/countries/belgium-population/>.

Interní materiály

47. DIERINGER, Jürgen. *EU Regional Policy* [podkladový materiál k předmětu European Policy and Decision Making absolvovaný v Belgii v rámci programu Erasmus+ v zimním semestru 2015/2016]. 2015.
48. ROCHTUS, Dirk. *Belgium: A Federal State Within the European Union* [podkladový materiál k předmětu European Politics and Policy absolvovaný v Belgii v rámci programu Erasmus+ v zimním semestru 2015/2016]. 2015.

Seznam zkratk

CAP	Common Agricultural Policy Společná zemědělská politika
DG REGIO	Generálního ředitelství pro regionální a městskou politiku Directorate-General for Regional and Urban Policy
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EEC	European Economic Community Evropské hospodářské společenství
EIB	European Investment Bank Evropská investiční banka
EMMF	European Maritime and Fisheries Fund Evropský námořní a rybářský fond
EMU	Economic and Monetary Union Hospodářská a měnová unie
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
ESIF	European Structural and Investment Funds Evropské strukturální a investiční fondy
EU	European Union Evropská unie
Euratom	European Atomic Energy Community Evropské společenství pro atomovou energii
FDI	Foreign Direct Investments

	Přímé zahraniční investice
HDP	Hrubý domácí produkt
LAU	Local Administrative Units
	Lokální administrativní jednotky
NSRF	National Strategic Reference Framework
	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques
	Nomenklatura územních statistických jednotek
SEA	Single European Act
	Jednotný evropský akt
SF	Structural Funds
	strukturální fondy

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Seznam tabulek

Tab. 2.1	Srovnání cílů a finančních nástrojů kohezní politiky EU v programovém období 2007–2013 a 2014–2020	23
Tab. 3.1	Územní celky Belgie	29
Tab. 3.2	Meziroční procentuální změna hlavních makroekonomických ukazatelů Belgie a výhled do dalších let	32
Tab. 3.3	Socioekonomické indikátory Belgie dle regionů a provincií	35
Tab. 4.1	Finanční alokace kohezní politiky EU v Belgii v programovacím období 2007-2013	43

Seznam grafů

Graf 4.1	Investiční priority kohezní politiky EU v Belgii v programovacím období 2007-2013 dle finančních alokací (v milionech EUR)	42
Graf 4.2	Investiční priority kohezní politiky EU v Belgii v programovém období 2014–2020 dle finančních alokací (v milionech EUR)	49

Seznam obrázků

Obr. 2.1	Dynamický model pojetí soudržnosti v Evropské unii	11
Obr. 3.1	Regiony Belgie	27
Obr. 3.2	Společenství Belgie	27
Obr. 3.3	Provincie Belgie	28
Obr. 3.4	Rozdělení krajů Belgie dle HDP na hlavu za rok 2014	37
Obr. 4.1	Grafické znázornění provincií Belgie dle cílů politiky soudržnosti EU v programovacím období 2007–2013	40
Obr. 4.2	Způsobilost strukturálních fondů EU (ERDF a ESF) 2014–2020	48

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́доміі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 6. května 2016

.....
Vanessa Melicharová

Vanessa Melicharová

Seznam příloh

Příloha 1 Rozdělení regionů EU podle HDP na hlavu (2013)

Příloha 2 Výdaje na kohezní politiku EU v Belgii (2009–2012)